

ნაცვანი

ISSN 0132-6015

9-10 - 85
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

ნ. ლ. ლეშაშვილი

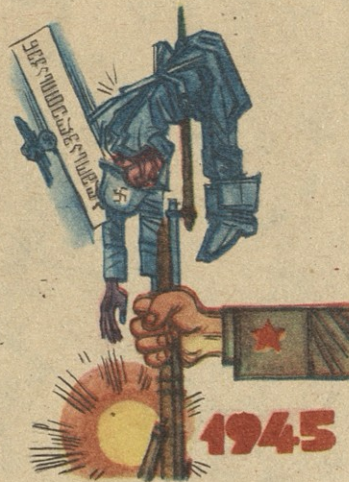
ორგანიზაციის წევრი გიორგიშვილი დ. ციციანი

ვცათ თაყვანი!

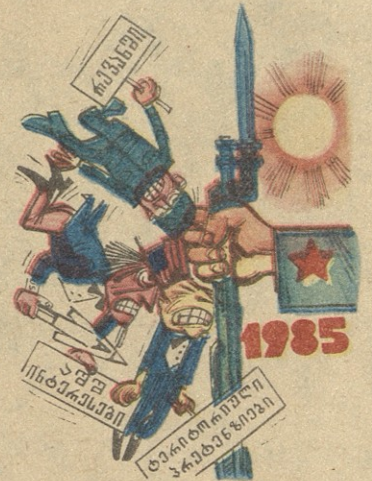
გამარჯვების დღეს ვზეიმობთ,
 ცა ყვავილებს დაისხამს!..
 გაუმარჯოს ომის გამირებს —
 მტრის ბუნავის წამნისლავს!
 ქება — უტყვ რკინის სარდალს! —
 წინ გვიძლოდა არწივად! —
 ომს შესწირა ჯანიც, გულიც,
 ღვიძლი შვილიც გასწირა!..
 დიდება მას, ცხრა მთას იქით
 ვინაც სული დალია,
 სიკვდილის წინ მშობლიური
 წყალიც ვეღარ დალია,
 ყველა ფიქრი და ოცნება
 სულ კვნესაში დალია,
 საფლავიც კი არ ეღირსა,
 ზემოთ შერჩა კლდე-გორას
 და ღულუნი ქედნებისა
 დედის მოთქმა ეგონა,
 მონანავე ნიავის სმა
 მამის ოხვრა ეგონა,
 ციურ ცვარის მონამცვრევი
 ცოლის ცრემლი ეგონა!..
 ქებას ვუთვლი იმ ქალს,
 წმინდანს,
 ვინც მას ელის ახლაცა, —
 ვერც დეპეშამ დააჯერა,
 ვერც ლოდინმა დაქანცა,
 ვერც დროთა სვლამ დაავიწყა,
 ვერც მაცდურმა მანებმა,
 გულის ყველა ახალ მთხოვნელს
 გულს ლახვარი აგემა!..
 თაყვანი ვცემ დედას მისას, —
 გათეთრებულს ლოდინში, —
 ვინც უცნობსაც მოგიყვება
 შვილის ამბავს ბოდიშით,
 მერე გკითხავს: „მის შესახებ
 იქნებ რამე იცოდე?“
 ცოცხალ ტყუილს დაგიჯერებს,
 ინანგრძლივებს სიცოცხლეს!..

ხატისშემარბა სახადმა გადმოლახა ჩვენი
 ქვეყნის საზღვრები!..
 მოდიოდნენ იოლი გამარჯვების იმედით გაბ-
 რუბუღუნნი!..
 მათ სომ ჩექმის ქუსლით გასრისეს ევროპის
 ხალხების თავისუფლებას!..
 ესპანეთის მოწმენდილ ცაზე ღრუბლები
 დაჰკიდეს!..
 ჰოლანდიაში ტიტები სისხლით მორწყეს!..
 ეს მათი ხელით დანთებული კრემატორიუ-
 მები ბოლავენ და აღამიანთა სულელებს გზავნიან
 ცაში, რათა გერმანელ ერს სასიცოცხლო სივ-
 რცე მოუპოვონ!..
 მაშ, წინ, აღმოსავლეთისკენ!..
 აღსდგა მშობლიური მიწის ძალთაძალი, ხალ-
 ხის რისხვა გრიგალად დაიძრა და, ვაი იმას,
 ვისაც მისი ცივი სუნთქვა მისწვდებოდა!..
 — შე მოღეგი ვარ და კვდები სამშობ-
 ლოსათვის!..
 — შე ზოია მქვია და თავისუფლებაა ჩემი
 დროშა!..
 ... ცეცხლში გახვეული თვითმფრინავი ეძგერა
 ბენზინის ცისტერნებს, ცა დასწვა. მალა ავარ-
 დნილმა ქარცეცხლმა და... გმირს გასტელო
 ერქვა!

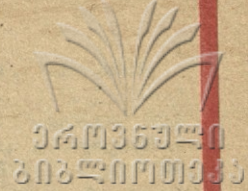

— ვაფლავ, რომ დედამ ერთი სიცოცხლე
 მომცა! — საფლავში ბორგავს კაპიტანი
 ბუნაძე და მღუმარედ გააყურებს ბალუა-
 რეთის მეომარ მთებს!..
 ტყვიამფრქვევმა ტყვიით აუვსო მკერდი
 მატროსოვს და ქარმა წაიღო მისი ჩურ-
 ჩული: — გამდლობ, სამშობლოვ!.. შენთვის
 ვკვდები!..
 რკინის სვავი დასტრიალებს ბავშვების სევ-
 დით, ცრემლითა და დამქანარი ღიმილით
 სავსე ვაგონებს!.. ცაში აიჭრა ქართველი შე-
 ვარდენი!.. გმირის მკერდი გადაეღობა სიკვ-
 დილს!..
 ამ გმირობას დავით ჯაბიძე დაერქვა
 და კიდევ რამდენი შეიძლება გავისენოთ!..
 არ გატყდა დიდი ხალხის ისტორიით ნაჭედი
 სული!.. წარსული, აწმყო და მომავალი ერთად
 ებრძოდა ყველა ზღაპრისთვის საძულველ ურჩ-
 ხულს!..
 ახე იკერებოდა გამარჯვების დროშა!..
 მულამ ემახსოვრება ისტორიას 1941 წლის
 ცივი შემოდგომა, როგორც საბჭოთა ხალხის
 დაუთარგუნველი ნების სიმბოლო!..
 თერთი დღეში წევს მოსკოვში!..
 მეომარი ქალაქი იბრძვის და შრომობს!..

გარეთ და შინ კი ყინვა კანკალებს!..
 წითელ მოედანზე მწყობრში დგანან პოლ-
 კები!..
 მავსოლეუმის ტრიბუნიდან უმაღლესი მთა-
 ვარსკარლის ხმას მოაქვს სიმშვიდე და გა-
 მარჯვების რწმენა!..
 ისტორია ამაჟობს ამ ფაქტით!..

ხალხის სიტყვამ მტერი მოსკოვიდან შორს
 ისროლა!..
 ვერ ახდა ისტორიის ნაბუშარი მიტლერის
 ოცნება — საბჭოეთის დედაქალაქი ერთ დიდ
 სანაგვედ ექცია!..
 ოთხი გრძელი წელიწადი — შეუხვეველი
 ტყვილით, ცრემლითა და სისხლით სავსე
 წლები!..
 გამარჯვებას უნდა დაედო მალამო ყველა
 ჭრილობისათვის, დროშები უნდა გადაეფინა
 სამო საფლავებზე და შორს აღარ იყო ეს
 ნანატრი წუთიც!..
 მანამდე კი მტერს მხოლოდ ხიშტი, ტყვია
 და ყუმბარა კი არ მიერეკებოდა საკუთარი
 ბუნავისაყენ, სანგარში სიმღერაც იდგა, სიცი-
 ლის შრანელიც მუსრავდა ყავისფერ სახადს
 და კალმის წვერიც!..
 დაე, სტალინგრადი გაისხენონ, კურსკი მოი-
 გონონ და იქნებ იმერიალიმშმა ცხელ შუბლზე
 ცივი ტილო დაიფინონ, იქნებ დაიჭერონ ამ
 მწუნაწყენმა ჭენტლმენებმა, რომ მათ მშვიდო-
 ბას არავინ გაუგდებს ფეხქვეშ, რადგან ხალ-
 ხებს სიცოცხლე სწყურიათ, სიცოცხლე და
 ბედნიერება!
 ობელისკები!.. სამო საფლავები და კიდევ
 ობელისკები!..
 დიდების მემორიალები!.. სიცოცხლის უკვა-
 ლების ქეგლები!..
 შრიალეებს მარადიული ცეცხლი!..
 ახალი ომი, ლოკალური ატომური ლაშქრო-
 ბა, იარაღში ჩამჭდარი კოსმოსი!..
 მოუღრეკელთა ხალხთა ნება!
 საბჭოთა ხალხი, მოწინავე კაცობრიობა არ
 დაუშვებს ახალ ოსვენციმს, დახაუს, რადგან
 დგანან ობელისკები, რადგან შრიალეებს მარა-
 დიული ცეცხლი გმირთა საფლავებზე!..
 დილო მაისო, გამარჯვების მაისო, იდიდე
 იდიდე, იდიდე!..

„კიდევან დაიზრდებიან!..“

ზოთა ნიზნიანძე

I

მეც ვიცი ერთი სერობის ღამე —
 თბილისის კართან ისმის ვაღობა:
 — ქართველო, ხელი ხმალს იკარ!
 — ამინ!..
 — შენ ხარ ვენახი..
 შენდა წყალობა!..

მოდის და მოდის ერი სამსჯავროდ,
 მოდის და მოდის, მოდის
 უწყვეტად...
 და კვარცხლბეკს ისე შემოსჯარვიან,
 თითქოს საომარ კოცონს უსხედან.
 სხედან მეფენი, მხედართმთავრები,
 წმინდა მამანი თუ მდაბიონი,

ბუობას და დავას ვერ ამთავრებენ
 და ძეგლიც მოჩანს, ვით ამზიონი.
 დროშებთან დგანან ერის მგოსნებიც,
 როგორც ხატობას — ხევისხერები,
 თითქოს სატევრებს მოაცოცებენ,
 ჩანგებზე ისე უდევთ ხელები.
 — ყივის თუ არა ქართული
 სისხლი? —
 ისევ სოლომონ კითხულობს
 ბოღმით,
 პასუხად დინჯი ხორხოცი ისმის
 ჭუბაჭვრიანი სამასი მოყმის.
 იქვე მხლებელი ანგელოზებით
 დგას ერთი ბიჭი და გულიც ერჩის,
 მოჭრილი თავი (ო, საოცრებავ!)
 ბიჭს ჩაჩქანივით უჭირავს ხელში.

II

ჰოი, ოსტატო, რა გვიანბანე,
 რად ჩაგვაფიქრე მტერიც, მოყვარეც;
 ცოცხლებს რა უშავთ... მამა-პაპანი
 საფლავებიდან რად წამოყარე?!
 გვიყივის შენი სული ძლიერი,
 ჭიშის, მძლეობის ვხედებით
 მორწმუნე;
 ეს რა გვიყავი, შე დვთისნიერო,
 რა სიამაყის ცრემლით მოგვწურე!
 და მაინც შიში ვერ ჩამიჩუმე!..
 ნუგეში მაინც ვერ მომიტანე!..
 კბილს ნუ უსინჯავ მაგ
 მგელბიჭუნებს,
 ბეწვს ნუ აუშლი ბაღღობიდანვე!

III

ვაშა გმირულ სულს!.. ოღონდ,
 ოსტატო,
 მახვილი ეგე იყოს უსისხლო,
 ბიჭებმა წარსულს ვერ გამოხატავენ,
 ვერც მომავლისთვის ვერ
 იგულისხმონ!
 ვის რაში უნდა შურისძიება,
 ისეთი სიმწრით გვზრდიან დედები!..
 — არა, შეიღებო,
 — არა, ძირებო,
 მაგ მახვილისთვის არ მემეტებოთ!..

ლომკაცი

ჯანსუღ ჩარკვიანი

იაკო ჯუღაიძის ოვეი ნასლა და სიქელილი ვბრის ვინაჟი

(პოეზიდან
„პარალელური ხაზები“)

არ გაგყოლია ამბორი
არც მამის, არცა დედისა,
არც ვინმე იყო გამგონი
შენი იღბლის და ბედისა.

როგორც სხვა, ისე ნახველი,
მამულზე ფიქრმა გაგთანგა,
არ იყო შენი სახელი
გამორჩეული სხვათაგან.

გეძახდა მინა ბებერი —
სხვის მინაზე რომ არ გაცვლი;
საქართველოდან შენფერი
იყო შვიდასი ათასი.

იყო შვიდასი ათასი
ლომი, ვეფხვი და არწივი,
დიდი მამულის კალთაში
განბანილი და განვრთნილი.

მამულის მინას უვლიდა
მხარდამხარ მილიონების
ნაყოფი ცხელი გულსა და
ნაყოფი ცივი გონების.

შენც, მამასავით, სამშობლოდ
დიდი სამშობლო იცოდი,
რუს ძმასთან ერთად იბრძოდი,
სომეხთან ერთად იბრძოდი.

ხეზე ჩიტი არ გალობდა,
ქვეყანას ისე უჭირდა,
მაგრამ ის თვალი თვალობდა,
მთავარსარდალს რომ უჭრიდა.

სმოლენსკი მურმანსკს
უხმობდა,
ორშა უხმობდა ოდესას,
გულის ძახილით უხმობდა,
მოდმე უხმობდა მოძმესა.

სვერდლოვსკს უხმობდა
ტამბოვი,
დარიალის კარს — თებერდა,
მინას მაგ სისხლში გაბანილს,
მტერმა დინგი ვერ შებედა,
შენი სიკვდილის ამბავი
შემოგვრჩა, როგორც ლეგენდა.

როგორც ლეგენდას, ყვებოდა
შენი ანმყო და მყობადი,
არ გატყდი, ვით არ ტყდებოდა
ხმალი ხალიბურ ფოლადის.

თუმც გაძაბუნეს, განვალეს —
ბიჭი ხარ, შენ გენაცვალე,
არც არავისში გაგცვალე,
არც არავისში გაგცვალეთ.

შენი ძახილი ვიცანით —
გავარდნას ჰგავდა მეხისას;
სიკვდილი მართლა ის არი,
შენ რომ სიკვდილი გვღირსა.

არა, აუგი არ გვეთქმის,
კვლავ ძმობის ხიდი გაიდო,
შენ მართლა მკვდრეთით
აღსდექი,
პაატას ბედის რაინდო.

ლექსს უნდა შენი მზე ვასვა,
შენი ფოლადით მოვკვერო,
დიდება მოთმინებასა,
ჯუღაშვილების ბოკვერო!

ირაკლი აკადემიკოსი:

ომი იყო და სახუმარო არაფერი ვახლდათ, თუმცა იმ ძნელბედობის უამს ადამიანს ხანდახან მეგობრად ღიმილი თუ წაადგება, აბა, ისე როგორ შეიძლება?! სიცილი, თუ ის ლაღი და ჯანსაღია, უკვდავების წყაღვით თან უნდა დაჰყვებოდეს კაცს, თან თუ არ დაჰყვება, ისე ძნელია ომის ქარბორბალას გაძლება!..

ომის დაწყების მეორე დღესვე ქართველი მწერლები უმაღლეს მწერალთა კავშირში გამოცხადდით. ბევრი ახალგაზრდა მწერალი წავიდა ფრონტზე, დანარჩენები სახალხო ლაშქარში გავერთიანდით.

მასხოვს, ძველი და ახალგაზრდა მწერლები რიგში სიმაღლის მიხედვით დავდექით. ჩემი სიმაღლის გამო მე მწერალთა სახალხო ლაშქარს სათავეში მოვექმეცი, რაღა დამარჩენოდა, თუ არა სუმრობა და ვთქვი არაკი:

— ასეთია სამხედრო წესი: მაღლები წინ დგებიან, ჩემი სიმაღლის გამო ზოგ-ზოგებს ბოდიშს მოვიხდით!

მასხოვს, შორიანლოს გალაკტიონი იდგა, ჩემს სუმრობაზე ჩაიღიმა, ამის გამო ჩვენმა სამხედ-

რო მეთაურმა წესრიგის დამყარების თვალსაზრისით სჭეკა:

— სწორდით!

გავსწორდით.

— სმენა!

სმენად ვიქეცით.

— პირველ-მეორეზე გაითვალეთ! — ბრძანა მან.

— პირველი! — ვთქვი მე.

— პირველი! — დაიგუგუნა გიორგი ლეონიძემ.

— პირველი! — არ დააყოვნა სიმონ ჩიქოვანმა.

ამ დროს, მეწინავეთა რიგში კარლო კალაძე ჩადგა:

— პირველი!

— პირველი! — ჩაიღიმა ალიო მირცხულავამ.

— პირველი!...

— პირველი!..

— პირველი!... — ქუსდა პოეტთა რიგი.

ვიღაცა დამწყებმა პოეტმა იმხელაზე, ისე ხმამაღლა დაიძახა „პირველი“, რომ ჩვენი „პირველობა“ სულ გადაფარა.

ამ ამბით გაოცებულმა ჩვენმა სამხედრო მეთაურმა დაიყვირა:

— რას ნიშნავს ყოველივე ეს?!

მე რიგიდან წინ გამოვედი და მშვიდად ავუსხენი:

— ქართველი პოეტი არასოდეს მეორე არ არის, ის თავს ყოველთვის პირველად თვლის, სადაც არ უნდა იყოს, მით უმეტეს — სამამულო ომში!..

მეთაური წამიერ ჩაფიქრდა და ხელახლა სჭეკა:

— ორ რიგად მოეწყვეთ!

არც ეს ნომერი გამოუვიდა, არავის არ უნდოდა მეორე რიგში დგომა. არ ჩანდა მეორე რიგი!..

რაკილა ჩვენი „სუგოროვი“ ვერაფერს ვახდა, ბედს დაემორჩილა და ღიმილნარევი კილოთი ბრძანა:

— ქართველო მეზრძოლო პოეტებო! პირველ-პირველზე გაითვალეთ და პირველ რიგად მოეწყვეთ!..

ჩაიწერა ა. ადანიშვილმა

ჭილდოები ციდან არ ცვიოდან...

— ხედავ, გიგავ, შრომაში როგორ გაფრინდნენ წლები?!

აბა, ორმოცი, სრული ორმოცი წელი გავედით, რაც წყველი ომის ცეცხლი ჩააქრობდა, შენც დაბრუნდი და ცხოვრება დაგვიწყვეთ თავიდან!

ახლა მაინც დაქექ, კაცო, და მიამბე რამე! — ნათქვამია, რომ საუბარი სულსა ჰკვებავს! აბა, ეგერ, ჩვენ მეზობელ თამარას უყურე! — ქმარი ლაშქარს იყო, ეგ ომის ამბებსა ჰყვება... თქვი რამე, გიგავ: ომში რა იყო, როგორ იყო?!

სისხლი მიუწღე სისხლის წილ იმ ამოწვევებებს, თორემ ჭილდოები ციდან ხომ არა ცვიოდა, ვინ მოგცემდა შენ ორდენ ეგრე ცამოწმენდილზე?!

— ნულა მომაგონებ, მარგალიტავ, იმ ჯოჯოხეთს! ცხოვრება ეგრე სატანჯველი ჩვენ მტერ როგორც მრავალი ღამე ჩვენ თოვლზე გვიხინებია

დაქანცულებსა და თვეობით ტანსაცმელგაუხდელთ!..

განა შენი ცხოვრება კი ფრონტული არ იყო?!

შენ რო დღე და ღამე მოხვენება არ გქონდა, ქალური მარჯვენიტო რომ ვაუკაცურად შრომობდი და შენი მონაგარი სამამულოს მიჰქონდა!..

— გიგავ, მაშინ მე კი არა, ვინ იყო სხეთი, იმ გაჭირვების დღეებში უქმად რო მჭდარიყო?!

— ჰოდა, შენ როგორა ჰფიქრობ, ეგ ომი არ იყო?!

— იყო, მა არ იყო?!

დაიწვას და დაიდავოს მაგ ომი მამგონი, კაც გული აღარ შეგარჩინა მთელი და ჯანი! — ვის არა აქ, ადამიანო, გული და ჯანი?!

მე ძან კარგადა ვარ და აღარ გავიგონო ამაზე ჩქამიც!

მა, აბა, იმსიგე ვენახი ვინ გაგიკიმა?!

მა, აბა, ვინ აგიშენა ხემწიფის სასახლე?!

მა, ვისმა მონაგარმა დაგისახლა შვილები?!

ვინ უნა შავისრულის, ზვალისა რომ დაგისახეთ?!

რა ვუყოთ ახლა, ადამიანო, უურთ რო მაკლია?! — ორჯერ დამარბა შენი გიგა ცხელმა უუმბარამ, ორჯერ გაცოცხლდა და იმ საფლავიდან ამოხტა!.. რა უურები მაშჩებოდა ი გუგუნჯიროლი?!

„ჩვენს ხალხში ძველთაგანვე ამბობენ: „მგელს იმიტომ კი არ სცემენ, რომ რუსია, არამედ იმიტომ, რომ ცხვარი შეუბაო“.

ი. სტალინის მოხსენებიდან

ანდრო კანდელაკი. 1944 წ.

ბერლინის კოლიკლინიკაში

— მაშ, თქვენ წელკავსა და სახსრების მტვრევას უჩივით, პოლკოვნიკო? გამიგონია, ყირიმის ჰავა უხდება ასეთ ავადმყოფობასო!..
— ნუ გამასხენებო!.. სწორედ ყირიმმა გამიჩინა ეს ტკივილებო!..

„ნიანგის“, 1944 წ., № 15-16

გუშინ და დღეს

— საკვირველი სურათია!.. გუშინ ჰიტლერი გაიძახოდა, ჩვენი ბოზიციიდან ღურბინდით მოჩანს რუსების დელაქლაქო! დღეს კი რუსების ტანებზე ვხედავ და, მერე ისიც ბერლინიდან სულ ახლო!..

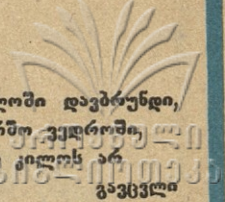
„ნიანგის“, 1945 წ., № 4

აი, რატომ სცემენ მგელს!..

„ნიანგის“, 1944 წ., № 32-42

თუ სამშობლოში დავბრუნდით,
უნდა მოვხაროთ უკუბრუნდით
და შენს ერთ კილოს არ
გავწყველო
ოცდაათ კილო ვრბოში!

უბრალო კოვზით, უპუროდ
შეგვრებიავ იქვე, ჩუროში.
და მოვიგონებ ამრიგად
ჩემს მზიან საქართველოში!

ბიორგი ნატროზვილი

ქალაქი

ლენინგრადალმა პოეტმა ქალმა ოლგა ბერგოლცმა, რომელმაც უშუალოდ თავის თავზე გამოცადა ბლოკადის მთელი საშინელებანი, ომის დამთავრების შემდეგ წარმოთქვა ერთი ფრთიანი ფრაზა, მთელ საბჭოთა კავშირს რომ მოეძღო: „არაფერს არ დავივიწყებთ და არავის არ დავივიწყებთ!“ — თქვა მან. პოეტმა ამ ფრაზაში ჩასტია ხალხის გული-თადი მისწრაფება და ის აზრიც, რომ გადატანილი განსაცდელის ხსოვნა აუცილებელია, ვინაიდან ეს არის ისტორია და არდავიწყებაც პირველ რიგში მათ ეხებათ, ვინც ვერ მოესწრო გამარჯვების ნათელ დღეებს. მაშ, მოდით ამ-ჯერად გავისხენოთ სახელი ერთი ქართველი ჯარისკაცისა, რომელიც პიტლერელებმა წამებით მოკლეს საკონცენტრაციო ბანაკში. ეს ბანაკი მდებარეობდა უკრაინაში, ქ. ვლადიმირ-ვოლინსკში; ჯარისკაცის სახელი და გვარია გრიგოლ ბოჭორიშვილი. ომის დაწყებამდე იგი მუშაობდა ჭიათურის რაიონის ერთ-ერთ სკოლაში ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლად. ტყვეობაში მან დაწერა ლექსი „ბაღადად“, საკონცენტრაციო ბანაკებში გაფანტულ ქართველ ჯარისკაცთა შორის დიდი პოპულარობით რომ სარგებლობდა. ავტორის სიკვდილის შემდეგ ლექსის ავტოგრაფს ინახავდა მასთან ტყვედ მყოფი გერონტი ჩიჩუა, რომელიც გარდაიცვალა ქ. ჩენსტოხოვის (პოლონეთი) ბანაკში. სიკვდილის წინ გერონტიმ ავტოგრაფი შენახად მიიბარა ტყვე ვესევი ნაკაშიძეს, რომელმაც ომის დამთავრების შემდეგ შემოსენებული ლექსი სამშობლოში ჩამოიტანა. 1946 წელს გაზეთ „კომუნისტის“ ფურცლებზე დაიბეჭდა ჩემი წერილების სერია — „ქართული ბატალიონის აჯანყება“, სადაც მოხსენებული მქონდა ამ ლექსის ამბავიც; მთლიანად მის სრულ ტექსტს, ცხადია, არ ვიცნობდი. სწორედ მაშინ ნაკაშიძე გამოეხმებურა ჩემს წერილს და „კომუნისტის“ რედაქციას გამოუგზავნა ლექსის

სრული ტექსტი, რომელიც რედაქციამ მე გადმომცა.

რას წარმოადგენს ეს ნაწარმოები? იგი დაწერილია იუმორისტულ კილოზე, მაგრამ ეს არის იუმორი გატანჯული და ნაწამები კაცისა, რომელსაც გერმანელი ბარბაროსები სულს ხდიან შიმშილითა და ისეთი მუსხანათური შეუბრალებლობით, როგორც თავს პირტყვს არ მოექცევა კაცი. ეს არის წამებული კაცის ღიმილი, თუკი ასეთი რამ შესაძლებელია ამქვეყნად! მაგრამ სჯობია, მოვუსმინოთ ტყვე პოეტს. ლექსი ქვეყნდება პირველად და, როგორც უკვე ვთქვით, მას „ბაღადად“ ჰქვია. მე მგონია, საჭირო არ არის იმის განმარტება, თუ რას წარმოადგენს ეს, ასე ვთქვათ, „წინანი“, რომელსაც მხოლოდ ირონიულად შეიძლება ეწოდოს ადა-მიანის საზრდო.

ბაღადავ, ჩვენო ბაღადავ,
თუჯის დიდ ქვაბში ნახარშო,
შენ გენაცვალოს თბილისის
ნაში, კატლეთი და ხარშო!
შენი დანახვა ჩვენ, ტყვეებს,
გვასალისებს და აღგვაფრენს!
შენით რომ მაინც ვძებოდეუთ,
სხვას არ ვინატრებთ არაფერს!
თუმცა კვლავ თვალწინ გვიდგება
ადრე ნაცნობი, ნანახი;
ნახოსილი და საცივი,
თისის ჯამებით — ჩანახი.
მაგრამ სუყველა ესენი
ჩვენთვის ამჟამად მკვდარია,
ამიტომ მათი სიკარგე

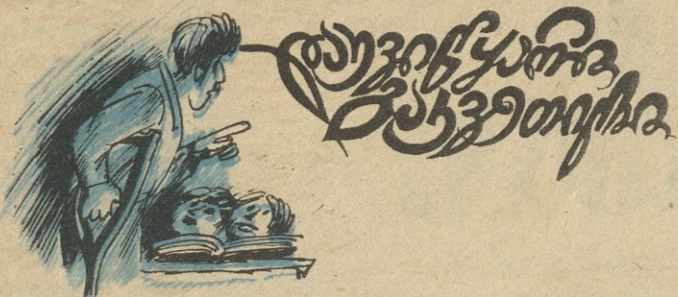
შენთან რა შესადარია!
შენ სიმბოლო ხარ ტყვეობის,
ტყვე ხალხის მეგობარია,
შენ უკვე კარგად გიცნობენ
ყირიმის მთა და ბარია.
უკრაინაში მოგნათლეს,
სხვაგანაც სახელს გიქებენ,
მზარეულების ის მიყვარს,
როცა დამლიდან გიღებენ!
იკურთხოს მათი მარჯვენა,
იმათი საწენე გრძელტარა!
შენმა და მათმა სიკეთემ
გამოგვაკეთა პატარა, —
უკრაინა და ყირიმი
სულ ფენით შემოგვატარა!
ჯერ თვალის გამმარებელო,
გამმწარებელო გულისა,
ცნობს მოკლებულო, უბრალოვ,
ანაცერა ხარ პურისა!
მაინც კარგი ხარ, კარგი ხარ,
ვით საყვარელი გულისა!
შენ საარსებო წყარო ხარ
ჩემსათვის დანაგრულისა!
მიმშვილისაგან მსხველი ხარ,
როგორც მალამო წყულულისა!
ათასჯერ უფრო კარგი ხარ,
როცა წყლით არ ხარ ნაჯერდ,
და, თუ გამოგვყა შემოსვევით
სორცის პატარა ნაჭერი, —
შენს მოლოდინში ჩვენს შორის
არის საუბრის საბაბი:
ცხელი სინკალი, სოსისი,
ღვეშელები და ქაბაბი!
გურულ საჭაპურს ვისხენებთ,
ვმსჯელობთ მოხეურ ქაღაზე
და ვძებნებთ მშვერ-მწურვალნი,
მოსულნი ჭამის მადაზე!
ამ წუთში შენზე ოცნება
უფრო კარგია ყველაზე,
ვერ შევძელ შენი სახელი
მეთარგვნა ქართულ ენაზე!

ლადო გულიაშვილი

მაიმუნის სამიზნე. 1942 წ.

დილით, როდესაც მზე მწუხრის მერდინს
 გაფანტავს... და ჭერს გაამწეურებს:
 — ძმა როგორ არის? — კითხულობს ერთი.
 — ძმა როგორ არის? — დარღობს მეორე.

დეკანოზის მატყუარა

მერჯავს, ზემო იმერეთის არცთუ ისე დიდ სოფელს, ორასამდე შინმოუსვლელზე დარღ-ვარამი დღემდე მოჰყვება. მათ შორისაა სევასტი ვასილის ძე ქემერტელიძე. სევასტი და მისი უფროსი ძმა გრიგოლი ობლებად გაიზარდნენ. ომი რომ დაიწყო, გრიგოლი სტუდენტი იყო, სევასტის კი ფარაჯა ეცვა და სამშობლოს საზღვარს დარაჯობდა. სულ მალე ფრონტს მიაშურა გრიგოლმაც, რომელიც ნაჭრილობევი და ათასჭირგადანახადი დაბრუნდა. სევასტი კი სამუდამო ჯარისკაცად დარჩა!..

გრიგოლი, ომიდან დაბრუნებისთანავე, მერჯავის შვიდწლიანი სკოლის დირექტორად დაგვინიშნეს, თანაც საბუნებისმეტყველო საგნებს გვასწავლიდა. ყავარჯენზე დაყრდნობილი, კოჭლობით შემოვიდოდა გაკვეთილზე, დაჯდებოდა და ტკბილი სიტყვებითა და ალერსიანი ლიმილით ბავშვებს ომის სიდუხჭირით გაყინულ გულებს გვითბობდა.

ერთ ჩვენს თანაკლასელს სევასტი ერქვა.. მისადმი განსაკუთრებულ ყურადღებას იჩენდა..

— სევასტი! — სრულიად უმიზეზოდაც შესძახებდა ხოლმე, — როგორა ხარ, სევასტი?!

— კარგად!
 — კარგად იყავი, სევასტი! — ჩაილაპარაკებდა და სახე უცებ მოუნალვლიანდებოდა.

გრიგოლს გაკვეთილის მიმდინარეობისას მერჯენზე წიგნს ან რვეულს ვერ დაანახებდით. მის დაუკითხავად სახელმძღვანელოც რომ ამოგედოთ, ერთ ამბავს დაგაწევდათ. ჰოდა, როგორ გუნებაზე დავდგებოდით, ერთხელ შუა გაკვეთილზე რომ შესძახა:

— სევასტი, რას კითხულობ?!

მივიხედე სევასტისკენ და რას ვხედავ: წინ უდევს ჩემი რვეული, რომელშიც ქართველი პოეტების ლექსები მეწერა.

„სევასტის შეიძლება არაფერიც არ უთხრას, მე კი მაგრად გამჯორავს!“ — გავიფიქრე და თავი მხრებში ჩამივიარდა.

— რას კითხულობ, სევასტი?! — გაუმეორა, თანაც ყავარჯენს დაეყრდნო და წამოდგა.

— ალიო მამაშვილის „ძმებს“ ვკითხულობ. კაი ლექსია, პატივცემულო მასწავლებელო!

— წაიკითხე ხმამაღლა!

სევასტიმ გაბედულად და რიხიანად დაიწყო:

იხინი ნახეს თოვლის ფლატეში,
 ერთად ჩაკრული მშობლიურ გრძნებით
 და მოათავსეს ერთ პალატაში
 მტერთან ბრძოლაში დაჭრილი ძმები.

ვერ გეტყვით, ეს ლექსი გრიგოლს წაკითხული ჰქონდა თუ არა, ეს კი იყო, მონუსხულივით უსმენდა, თვალსაც არ ახამხამებდა.

ამ სტროფის წაკითხვა რომ დაიწყო, სევასტის ხმა აუთრთოლდა, რამდენიმე გოგონას კი ტირილი აუვარდა. ცრემლები მეც ყელში მომებჯინა. დირექტორი კვლავ ყავარჯენს დაეყრდნო და დაჯდა. უკვე თვალს გვარიღებდა, სახეზე მიტკლისფერი ეღო.
 სევასტი კი უკვე ტირილშერული ხმით განაგრძობდა:

ერთ მრისხანე დღეს, როცა ავდარი
 სძრავდა მიდამოს, ცა რიხხვით ჰქუნდა, —
 პალატა სდუმდა, ვით ნასაყდარი,
 ძმა ძმის შესახებ აღარა სწუნდა.

დამთავრდა ლექსი და სამარისებური სიჩუმე ჩამოვარდა. ამ სიჩუმეში უცებ გაისმა ბრახვანი: დირექტორს თავი ჩამოუვარდა და მაგიდას დაემხო. დავიზაფრეთ, შეიქნა წიოკობა, ტირილი!.. შემოვარდნენ მასწავლებლები: სახე თოვლით დაუზილეს, კრიჭა გაუნსნეს, ვალერიანის წვეთები დაალევივნეს და, როგორც იქნა, მოასულიერეს. მერე მხრებში შეუდგნენ და სამასწავლებლოში გაიყვანეს!..

გრიგოლი სკოლაში ერთ კვირას აღარ გამოჩენილა.. ძმის სიყვარულის გაკვეთილი კი, იმ დღეს რომ ჩავკვიტარა, მებსიერებაში ჩავგვრჩა სამუდამოდ!

ნოდარ მერჯაველი

— ეს შენთვის გაკვეთილი უნდა იყოს!

ლიმილი იმ პირობა წლებისა

გუბრი სი ცოცხლე შეეწირა, ბევრს საარაკო გმირობის ფურცელი ჩაიწერა სამამულლო ომის ისტორიაში, ბევრი ცრემლი დაიღვარა, სანამ გამარჯვება მოვიდა... სამინელებმა და ბოროტებმა კაცთმოღვაწის მიმართ ომი და მინც, იმ შიშვე წლებში, იყო ღიმილი და იუმორი. ეს ღიმილი იმედს უნერგავდა სამშობლოს დამცველებს, ამხნევებდა, მტერზე გამარჯვების რწმენას განამტკიცებდა ფრონტზე და შურში და აკი მოვიდა კიდევ გამარჯვება იმ დაუვიწყარი ორმოცდახუთის მაისში!

„ნიანგის“ მკითხველებს ვულოცავ დიდ ზეიმს და რამდენიმე იუმორისტული ეპიზოდით მოვაგონებ იმ წლების ღიმილს!

ნ ა მ ე ნ ა

პატალიონი დიდი ბრძოლისათვის ემზადებოდა. შებინდებისას მეთაურმა ამოიარა ყველა სამიზნე, გაამხნევა მებრძოლები, გასცა განკარგულებები და თავის ქოხში რომ მიბრუნდა, იქ ახალი შევსების სამი რიგითი მებრძოლი დახვდა.

— გამოვცხადდით შემდგომი სამსახურისათვის და ველით თქვენს მითითებებს! — მოახსენა მეთაურს ერთ-ერთმა და საბუთები წარუდგინა.

— გასაგებია! ერთი რადისტია, ერთი — სნაიპერი და ეს ვილაა, ეს ნამცევა? — უნდობლად შეხედა მან გრძელ ფარაჯაში და დიდრონ ჩექმებში გამოწყობილ გოგონას.

— ექვანი გახლავართ, ამხანაგო კაპიტანო, რიგითი კოშკინა! — ამყად წარმოთქვა ექვანმა და მხარზე გადაკიდებული წითელი ჯვრის მძიმე ჩანთა სავანეგოდ გადსწორა.

— ექვანი?! კი, მაგრამ ჩვენი ზინა სლავინა რა იქნა?! — ჰკითხა მეთაურმა პატალიონის კომისარს.

ნანა კანდელიაძე. 1944 წ.

— რაღა დაგიმალოთ და, გამოუცდელი ვარ!.. მაგრამ სიტყვას გაძლევთ, არ შეგარცხვებით! ექვანის კურსები ფრიალებზე მაქვს დამთავრებული, უშიშარიც ვარ, დედას გეფიცებით, არა გჯერათ?! — ცრემლი მოერიო გოგოს და ჩუმად აზღვრებდა.

— აი, რა: მორჩი ახლა წუწუნს და სადმე მიყურდი ამიღამ, ხვალ კი, როგორც ინათებს, მოუსვი აქედან! თვითონ მივხედავთ დაჭრილებს, თუ კი ბედი გავგწირავს! თვითონ მივხედავთ! წადით სამივე! კომისარო, ბიჭებს მიუჩინე ადგილი და მოდი ისევ, ჩვენ კიდევ ბევრი რამე გვაქვს მოსათათბირებელი. მე გამომხმარებს ველოდები სარდლობისკენ. კავშირი ვერ დამყარეს, თუ რა ხდება, ვერ გამიგია. წადით, ნულარ აყოვნებთ! არავითარი თვითნებობა! სალდათებო, იმოქმედებთ ბრძანების შესაბამისად!

— არის, ვიმოქმედოთ ბრძანების შესაბამისად! — ერთხმად გაეპასუხნენ სალდათები და სწრაფად გავიდნენ ქოხიდან, კომისართან და ექვანთან ერთად.

ბრძოლა შუადამისას დაიწყო და დილისთვის მტერი უკუგდებული იქნა. მებრძოლებმა გაათავისუფლეს სოფელი და დაიკავეს დიდმინიშენელოვანი გზაჯვარედინი.

როცა მეთაურმა ამოუარა ბრძოლით გამოგლეჯილ ადგილებს, მოქანცულ მებრძოლებს და კომისართან ერთად ბრძოლის შედეგებს აჯამებდა, ახალ ექვანს ვერსად მოჰკრა თვალი.

— რაო, გაიპარა ჩვენი ნამცევა? — ჩაფიქრებულმა ჩაილაპარაკა.

— სამი დაჭრილი გამოიყვანა სამშვიდობოს, დახმარებაც აღმოჩინა! — უთხრა დაჭრილებთან მოფუსფუსე სანიტარმა, — აი, მერე კი რომ წავიდა, აღარ გამოჩენილა!.. დაჭრეს თუ მოკლეს, ვინ იცის?! გათუნდეს რიგთან და წაქაღ, მოვძებნი, ცოდაო!..

სანიტარს, ეტყობა, კიდევ რაღაც უნდა ეთქვა, რომ დილის ბინდბუნდში მათკენ მიმდებ მომავალი კოშკინა გამოჩნდა, შურგზე წამოკიდებული დაჭრილით.

— კოშკინა, ცოცხალი ხარ?! — იხუვლეს კაცებმა და ყველა მისკენ გაქანდა მისამველებლად.

მეთაურმა დახედა დაჭრილს და სახტად დარჩენილმა ჰკითხა მოქანცულ ექვანს:

— ეს ვინ მოგიყვანია, კოშკინა?

— რაო, მოკვდა?! — დანანებით წამოიძახა კოშკინამ.

— ცოცხალია, კოშკინა, მაგრამ გერმანელია!.. მოენე ოფიცერი მოგიყვანა!..

— აბა, იმ სიბნელეში, რა ვქნა, ვერ გავარჩიე, ჩვენი იყო თუ იმათი. გამოუცდელით მომივიდა, მაპატიეთ, კაპიტანო! კენესა მომესმა, ვიფიქრე, დაჭრილია-მეთქი. მივცოცდი და წამოვიკიდე შურგზე, თურმე ნუ იტყვიოთ და... მაპატიეთ, კაპიტანო!.. — ვიშვიშებდა აღელვებული ექვანი.

— კოშკინა, მოდი, გაცოცო, ოქრო ხარ! იცი, რა სამსახური გასწიე? — გადაკონდა მეთაურმა გაოგნებულ გოგო.

— ვაშა კოშკინას! — იგრიალეს მებრძოლებმა და მის პატივსაცემად ჰაერში სროლა ატყეს, — ვაშა ნამცევას!

კოშკინამ პირველი დახმარება აღმოუჩინა დაჭრილ გერმანელს და მასთან ერთად მანდობელი პოსტიტალისაკენ გაემართა.

მესამე დღეს კოშკინა დაბრუნდა პატალიონში, საბრძოლო ორდენით მკერდდამშვენებული.

სიმღერის ქალა

პირი ნაწილში, საველე სამზარეულოს მზარეულს, ძალიან ჰყვარებია სიმღერა. სიმღერით ამზადებდა საჭმელს, სიმღერით ურიგებდა ულუფებს მებრძოლებს. ერთხელ მეთაურმა გააფრთხილა:

— მაგ შენი სიმღერით, ერთხელაც იქნება, ხიფათს გადაგყრი! რა დროს სიმღერაა, გარშემო მტერია! მერე იმღერე, გამარჯვებას რომ ვიზეიმებთ!

— სიმღერა დიდი ძალაა, ადამიანს ამხნევებს! თუ დამიჯერებთ, სწორედ ახლა გვჭირდება გამხნელება, ამხანაგო მეთაურო!

— წინა ხაზზე სიმღერა კი არა, ხმაშია დააპარაკიც დაუშვებელია!

— არის, აღარ ვიმღერო! — დაპირდა მზარეული.

მაგრამ ერთხელ, ტყეში რომ დაბანაკდნენ, მზარეულმა ჩამოურიგა ულუფა მებრძოლებს და თვითონ მდინარის პირად ჩავიდა ქვაბების გასარეცხად, დაავიწყდა დაპირება და თავისი მჭექარე ტენორით წამოიწყა „ლამაზი ქალი სანდო არ არი!“ ისე გატაცებით მღეროდა, სმენადქმეულ სალდათებს ჭამაც კი გადაავიწყდა.

თურმე, ნუ იტყვიოთ და, ამ ტყის პირად გერმანელი მზვერავები მოდიოდნენ. მიხვდნენ, სალდაც ახლოს ჩვენები რომ იყვნენ დაბანაკებულები და იქეთკენ გამოემართნენ, საიდანაც სიმღერა მოისმოდა.

ბუნდ, მტრის მზვერავები დროზე შენიშნეს ჩვენმა მეთავლთვალეებმა, ალყაში მოაქციეს ისინი და დაატყვევეს.

მერე იცინოდნენ მებრძოლები: ჩვენმა მზარეულმა სიმღერით დაატყვევა მტრის მზვერავთა რაზმი!

არაიშვლება კლემის ვიზით უპირატეო ხალხს ირავა. თვინამ, მედინამ, ტინამ, ჭეიხუნებამ, რადუცხს სიხივან და პირველიან ერთმანეთს. მერე უხევიან, კოცინან, ახარებენ, უბარებენ, არავევენ, კონფიდენციალ, ვაღერსე-ბიან, ისევე პირველიან, ისევე კოცინან ერთმანეთს და ასე გათავისუფლდებიან.

ფილი ზღუდის ბორბი, კოინდარზე ზის ვერსიანზე მიბია, თუთუნს მიუღებს და თუღს არ იყოლებს თავს ვაჟს, რომელიც იპი, იპს ახალთი მალე ისტინს ჰქვინა ვიჯის. ვიჯი ფხვს მუჯას, კასკისგან, ეპუბუბას. მის ვაგროდით თვის დაფლავებულ მისი ცოლი, მუჯი მამიკო. იგი ჭევიდა ტუნს იკუნებ და თვალმიდან დახალისი მამიკოსის ცრემლი.

ახალი ზღუდავამ კლებს კიბეზე ნამომედიარა, ვეგროდით თავისი ვაჟი მოუხვამს. ვაჟს ფერხითი ასაღვანდა ქალი ტონს, მას ჭეიხს თუღებზე უღეჯ თავი და გავარებულად ვიჯის.

- აგი ქალი არ ვაქვია ფილიკოლს, მამა! - უბარებს ვაჟი ახალის და ცოლს თავზე უქვამს ხელს.
- არა, მამა.
- მარელოტი, არ მიბოგო მამა, ცოფვან მარტიო - ქალი ტონს.
- თუ მალე დაბრუნდები, მამა.
- კი, მამა.
- ვაგროდი, ქალი, ნუგს მერე არავინ მიღის ვარბი, თუ იგი? - მარელოტი ტონს უბატებს. ჭეიხი უხე-რებს.

- ტყუალა-ურბალად თავი არ ვაგოფუო, ბიჭო, ჭკუით იყავი! - ვუხვება ახალს.

- ნუ ვეშინია, მამა, პიტეღარის თავს ნაწიოტინა, თუ ვყოფილავ ბიჭი - იღებმა ვაჟი.

- უნდა თავი ნამომედიარა, მამა, მე იგი მიჩვენებინა - ამბობს ახალს.

- მარელოტი ისევ ტონს.
- ამ ქალს მიმისეუბ, მამა!
- კი, მამა, რად მიხდა დროივამ!
- მამა! - ახალის ბიჭი იმეუხვება...
- თქვი, მუჯიო!

- ერთ-ორ თავს კი და, მერე წყლია არ მოიკანინა, მუჯა არ მოაზიგო, წისქვილზე არ ვიჯე, ვანა არ ათხილილი! - ახალს თავს უქვებს თანმიზის ნიშნად.

- მავი თვითონ არ გვეძვებს და, მამამ არაფერი აჩვენა!

- განაფრთხილას ახალის ბიჭი. ახალს იღებმა და თავს უქვებს.

ლუკიას თუთუნის ვახევა უნდა, მაგრამ ვერ ასხვავს, უკვე მერეა ქვილეული ზღუდა ხელში და იტანს თუთუნით. ლუკიას ხელში უკანკალავს. მე თუღის ვარბევა უკვე-ვევ და ვაქვია. ლუკია მადლიანად მიიჯერებს. უკიდობს და ქანავს, ახლა ტყუილები უქვავებს ლუკიას.

- სოსია, რა უკვირ არ მიღს, ა? - მეუბნობა. მე არ ვიცი, რა უნდა უკოს ლუკიამ თანს კაცობის. იგი ფხვს მუჯისმარელოტი ტონსი და მამაველა ვეგება რადუცხს. მიზეტი კიბულებს კარვებს და ლაუბებუბას ხეივანებზე.
- მავინს თავს ვაგანასხვან ვეჯვას - წუხს ლუკია.
- მავინს ლასმიო ვეგარსხვან ვეჯვას - ვამეუბნებ მე.
- ვერასმისებ რა უბრის, ხარვამა რჩება, მე რა მამანებ?
- დარბრებუბა მალე წავა მამა!
- ვეჯვალ ვერ დარბრებუბა, სოსია!
- ვეჯვალ დარბრებუბა - ვუბნები იმბორი, რომ ვიცი, ვეჯვალ დაგროფობ, ხელს ვეჯვალ მე ვერ არ მამანებ ვაჟი, რომელიც ვარბი წასელოფი და არ მიმარტულებუ-ლითის. ვეჯვები და მიიჯერებს წეში სოცლის ბიჭუნამა. სოსია მუჯავილები არიან, მილიმიან, მყოფინა. მუჯ უკუ-ინ წამ და ვაჯვია.

- აწრობა, მიიღისარ?
- მიიჯერებს, სოსია.
- ხომ დარბრუნდები, აწრობა? - აწრობა იღებმა. მის მუჯავი ტონის მისი საცოლად მავალა. ახლა იგი ვკითხ-ვება:
- თქვი, აწრობა, ხომ დარბრუნდები?
- ახა, არ დარბრუნდები?
- მერე, ნიკოვ?
- მერე, სოსია! მერე არ მიიღისარ? - მიიღის ნიკომა.
- მავას ვინ წაივანა! - უხვება აბიო.
- არ მიიღებს და რა უქვანა? - ვუბნები.
- სოსია, მე ვეჯვალ ბიჭი, რადუცხ ვიჯის ვიჯოვანო!

- სოსია, მე ვეჯვალ ბიჭი, რადუცხ ვიჯის ვიჯოვანო! მისევე ამ თმებზე ტონამ არ შეიძლება, თორემ რომ მიხედავო, თომბი ამბოვებუბა - მემუჯვება ვეჯვანა.

ნოღბრ ღმზმბაძე

წიგნის კაფილა

(არაბნინდანი „მე ვეჯვანა მხმსი“)

- რატ ტრებუბ ივაიყო ვეჯვალ მიიღისარ და ვინ ვეჯვანა? - ვეუბნობს. ფილიკოტი იგინაში. მერე სხვებთან მიიჯერებს.

- ვინ ივლიდა, სოსიაო? - მეუბნობანა მეზობელი.
 - მერე არ მიიღისარ, თუ?
 - მიიჯერებს, სოსია!
 - პოდა, მერე ვაიკოლამ!
- თამაზი გულში მიიჯერებს, მყოფინს და წერეულით მეკო-სება:

- მამიდაშენი ჭკუით ვინ ივლიდა, სოსიაო? მამიდა მეტობრამ ფხვს დიდიყო მრეგინდარის პირდაპირ და თვალს არ ივლიდა მამ. დიდიყო მრეგინდარის ხარვებს ვუბნება. მამიდა უბრის უღებებს მუჯ უკვირებუ ფილიკოს. იგი ვაგრობრებულა. მერე ვაიკოლად მალევე კუდებს ხელს მავინს. მამიდა არ ამუბუნებს ხელს. დიდიყო ახლა მყოფი მალევე კუდებს ხელს მავინს და ახლა ირავა მალევე უკვირა მამიდას. მამიდა არე მყოფი ხელს ამუბუნებს და ისინი ახლა ხელს ახალის ფხვანს ერთმანეთთან. ვეჯვანებს მამიდასმეს, იგი ვაგრობრებულა და ახლა უფრო უკვას

ლუკიომოხლს, მაგრამ აღარ მუჯინია, რომ იგი ვაგრობ-რებს, რომ მას ახლა ვიქვამ წამარბმებს, და არ მიიჯერებს მათთან. მამიდა გრძობის ხელს მხვინას და წერეულს იხვება. დიდიყო იხვება წერეულს და მეძახის:

- სოსია, მიიღი აქ, ბიჭო!
- მიიჯერებს და მამიდას ვეგროდით ვეჯვები.
- მე უხეჯი, სოსიაო? - მეუბნობს დიდიყო და მასს მემკანა.

- რა მამებს შეინანს სამეჯრაგი? - ვუბნები და წასე-ლას ვაიკებს.
- არ წაწივად, ივაი ვეჯვანამ ვერბები.
- მიიჯერებს, სოსია, იმბი!
- ვეჯვალ მიიღებს!
- მამიდავე მამიდასმეს, მერე ვეკვიყო ხარ ახლა!
- მერე რომ არ მამინს, უწყოფილად მიხედავები!
- ხომ იგი, როგორ მიიჯერებს მამიდასმეს!
- მერე უფრო მე მიიჯერებს!
- მე მალე დაბრუნდები, სოსია და მერე ვრთავ!

ვაქვებუბი სულ!

- ვეჯვალ დაბრუნდება და ვეჯვალ ვრთავ ვიქვებუბით!
- ვეჯვალ არ დაბრუნდება!
- ნახა, თუ არ დაბრუნდება!

კლებს ეშინია, მეუბნობს ახლადაზრდების მიიღელ ვეჯ-ვანებში ლუბას, ვეჯვებუბით წილოვანიმი ვიყო წაიქვებუბით და მუღელს მითი მდურანა.

- იმბი მიიღის წეში ბიჭი, თან მიხეჯვს მეგო;
- ვაგროფი დავკვილავს აწი ვერმანდათსო.

ნაშუადღევს სამეჯრა კოსობრი კლებს აივანზე ვაგ-როფი და არასაათინი სიტყვა თქვა. პირველად მხოლოდ იმბის ვაგროფი უკვე მიხეჯვს და მეუღეჯვები რომ ვერ გახ-სენა კარავა, უკვე მყოფი მხოლოდ იმბის წარმოშობი ფაქტობრებზე ვაგროფი და ვერმანა იმბისთან ვაგროფი.

არც ატბალას და იამბისა მოუკვირა! მარელოტიანო, ბილის პიტეღარი და მუჯისთან მისიწინაო კარტიყო-ლუკით მუჯიოვქვანს ხელს და იმეჯანს იღმანარა, წეშის ვაიოს კონტრებატებუბაზე წეშს თვითმრეგინდებუბა ტან-ვებზე არტელერსება, ვაკულებიანო რომელიც ფხვს თუ ხელს მერეწინა უნდა შეუჯავი, რომ ვარბი წასახველ-ლით ვამხარებულად ამფინს ხალხს მანს იმბიან ვაგროფან. რადუცხს ნაშუადღევს ირეკეტება კოხებუბა მუჯიოვ ქვებში ხელმადლიანად, სიტყვებს კომპრომისიანად და მუჯის ფილიკოს. მერე უკვე ტრეგინდარ-ფიქვებზე სიტყვებს ცრემი-ლად დაწვებს ინტელექტუალს კოინდარზე ერთმანეთის ვეგროდით, რადუცხობით მიიჯერებს თამბინდრულ მეჯრა-როსთან, სათითაოდ ვაიკოვებს და მამანის მიიღებს ამერენს. ხალხს მამანებს მიიჯვება:

- არ წასეივად, აწრობა, ბიჭო!
- მუჯავი წენა?
- წერილობს დიქვან არ დიქვანო!
- არ ვაგროფი, მამა, ვეჯვალ!
- არ მეჯვალ, წენა, თავი მავ სახეივლილუბებს!
- დიქვანე აწი, თუ უკვირობი, ვეჯვალ ვაგროფელს ამის ვერბება!

- ამბოვი აწი მამანებს ამირანს, ვაიკავა იმბი და უკვე თითებს მავი, მათობს დღემდე. თით-ქის ქვეყანა ირავს ვაიკო! ახსამერე მამანისს მიიკავა წენი სისხლი და სოციო, რომელსაც თითხვად მიწა ამ დიდი სივანებულის ფხავს, რომელიც უკვირად იგი ამ ხალხს. მამანებს კანკერულ ვიქვებო წეშს - ფეხებო, ცოლები, ვეჯვი, მამიდა, მეჯვინა, რომლებზე ვაგროფი ვს მამეჯვალა კოინდარზე უტყობრად დარბრულ სე-რავებს შორის იღებს ხანავს ხელვაფიქრებული მოხევი მავინი და მხეჯვს უკანკალავს. მამანებს ხელს ვეჯვინა ფილიკოს. ამ ფხვს პირველად დიქვანს ცრემლად ამფინს აფიანის თვალზე ამფინს მუჯ-ხარე, მუჯისმარელოტი ვაგროფი ვეჯვინა. ამ ფხვს პირველად ვინავე ამბოვებუბა მამიდას. ეს ფხვს მეჯვინა უკანკალავს ხელს მიიქვება, რომელიც მხოლოდ მხოლოდ უკვირებს და მავეჯვთა ნაწილებს, როგორც თუხვებს, ნიკო-ფი, ლუკიოვებში და ნაყოფებს.

ლუკისგანუბნა X. ლულოვანი

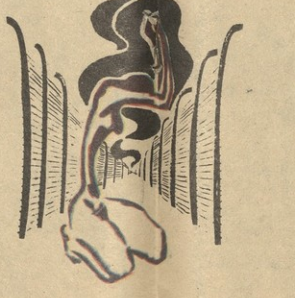

22 ივნისი

ნოღბრ ბალახოვინა

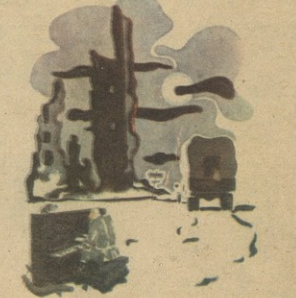
ბლოკადა

ოსკენციმო

სტალინგრადი

მთავრის სონატა

შედახრილი ნაწილი

ვლადიმერ თორღუა. 1944 წ.

— რა მშვენიერი დღეა, ეს ოხერი რომ არ აფუჭებდეს! — იტყოდა ხოლმე მამაჩემი, და შიმრწყევ-მომრწყევ სიმინდის ყანაში ჩემთან ერთად ჩაკარგული, მოკრიალებულ ცას ახედავდა.

ახლაც მამის სიტყვებს იმეორებს ვული: — რა მშვენიერი დღეა, ეს ოხერი რომ არ აფუჭებდეს! — წყველ-კრულვას ვუგზავნი ამ გაუთავებელ სროლას და ასმეთაურ ვიშნიაკოვთან ერთად ჯუჯილის უკიდევანო ზღვაში ბილიკს მივუყვები, ტყვიების ტარცი-ალისაგან მოხრილი.

ან რა ლამაზია და თავად მშვიდი, სმოლენშინის ეს მოკრიალებული, ვარსკვლავებით მოჭვდილი და დღესავით ნათელი იენისის ცა, ნელ ნიაგზე ხან წინ, ხანაც უკან რომ ირწყევა და მდებლად თავს გვიკრავს ჯუჯილის უღვევი ზღვა, თითქოს ნელი ჩურჩული რომ გვემუდარება:

— სხვა ნულა მოგვმის, გეთავყავთ! არადა, სამჯერ უკან დანახევი ვართ, ამდენჯერვე უკუნაქევი გვყავს მტერი ამ ჯუჯილოვანი ზღუდიდან.

მოწინავე ხაზის შემოვლაზე თან გამიყოლია ასმეთაურმა. გამანდო იმ ლამის პაროლი — „არაგვი“. საიდანღა მოაგონდებოთ ხოლმე შტაბში ამნაირი უცხო სახელები აქ, სმოლენშინაში?!

— ვინ მოდის?! პაროლი! — გვესმის მიან-ლოებისთანავე ჯარისკაცთა შეძახილები ტრანშიდან. ტრანშეა კი გრძელზე გრძელია, კაცმა არ იცის, სად იწყება, ან სად თავდება.

— ვინ მოდის?! პაროლი!
— არაგვი! — ვუპასუხებთ ჩვენ და შივი-დივართა ჯუჯილში მოსასამების შარიშურით, ტყვიების გაუთავებელი ტარცილის აკომპანეშენტით.

თუ რაღაც მიზეზით, უფრო — ჯარისკაცთა სიფიზლის შესამოწმებლად, „ვინ მოდის?! პაროლი!“-ს შეძახილზე პასუხს ვაგვიანებთ, კვლავ გვესმის აწ უკვე მრის-ხანე და გამაფრთხილებელი „ვინ მოდის?! პაროლი გესვრი!“ და თოფის საკეტის გამა-ლებული ჩხარუნი!.. მაშინ ჩვენს უმაღ პა-

სუსზე — „არაგვი!“ — ჯარისკაცის რისხვა ცხრება და განვადრძობთ სვლას.

— ფრონილად არიან, არა უშავს! — კმა-ყოფილი ჩაილაპარაკებს ვიშნიაკოვი, — ყოჩაღად არიან!.. აქ კი, აი, აქ — ვუახლოვ-დებით მორიგ სანგარს, — სუსტი ადგილია!.. ყარამანოვი მარტოკა სანგარში, მას ხომ თანამესანგრე დაუჭრეს!.. ნახეთ ხმასაც არ იღებს!..

ზედ სანგარზე წავადექით. ჩამიჩუმი არ ისმის მისგან! ორივე იდაყვით დაყრდნობია სანგარის ბრუსტვერს და ნელა ფშვინავს. გაჯავრდა ვიშნიაკოვი. ავტომატი მომაწოდა, ეს დაიჭო, მეერე ყელთან მუნრუჭით შემ-კვრელი ზონარი შეისხნა, განიერი ლაბადა მხრებიდან გადმოივლო, ვაშალა და უკანა ბრუსტვერიდან ისკუპა, უსიტყვოდ ზედ და-აცხრა ყარამანოვს და ლაბადა თავზე შე-მოაბურა.

სანამ გვერკვეოდი, რამ უბირებდა ას-მეთაური ყარამანოვს, ამ უკანასკნელმა მო-ახერხა ძილ-ბურანიდან გამოსვლა, მკლავე-ბი ვიშნიაკოვის ძალუმი შემოჭდომისგან დაისხნა, ზეაწია და დაიყვირა:

— ყარამანოვ ღორიშ ჩოლივეკ!.. ვივიატ ნე ხოჩემ!..

— აჰ, შენ!.. მოდი და, ანდე ამას პოზი-ცია! — ბურდღუნებდა ბრაზმორეული ვიშ-ნიაკოვი, — არა, ვინ გეგონე მაინც?! — ანჯ-ღრეეს გაოგნებულ ყარამანოვს, — თქვი! ფრიცი გეგონე, ხომ?! მნებდებოდი, არა?! მიგაყენებდი ახლა ემაგ არყის ხესთან და გესროდი, მაგრამ ხალხი რომ მაკლია?!

ვლადიმერ თორღუა

ქსეპოლა

ასეულში სულ ჩვიდმეტნი ვართ, რეგვენო, ჩვიდმეტნი! არა, ამას მარტო ვერ დავტოვებ, შენ უნდა დარჩე მაგასთან — მეუბნება მე. ამობობლდა სანგრიდან ღა მარტოკამ განაგ-რძო მოწინავე ხაზის შემოვლა.

ჩავიკარგე სანგარში — ყარამანოვს იგი თავის ზომავზე ამოუთხრია: ღრმად, სრული პროფილით. აბა, შეხედეთ, მაგი 195 სანტი-მეტრია, მე-160! საიდანღაც მოვართიე დაც-ლილი ვაზნების ორი ყუთი, ჩავდგი სანგარის ფსკერზე ზედიზედ და ავმალღდი, მაგრამ ყარამანოვამდე მაინც ვერა!..

ინათა. მიწყნარდება სროლა, მოისმის ვაღმიდან ათასგვარი მოწოდება ხმამალა მოლაპარა-კე რადიორეპორტორიდან. ერთხელ ასე-

თი მოწოდებაც გაისმა:

— რუსო, დაჰყარე იარაღი, გადმოი ჩვენ-კენ, ჩვენ ექვსას გრამ პურს გვაძლევენ!

ამის გამგონე ყარამანოვი რის ვაი-ვაგლა-ხით ახერხებს ვასძახოს აქედან რუსულ-ქართულ-თათრულნარევი სიტყვებით:

— გავისმეთ თავი! მე კილონახევარს მაძ-ლევენ და ისიც არა მყოფნის!

მართლაც აძლევდნენ. ბატალიონის კომი-სარმა ალექსევემა გაახერხა — ერთი გიგან-ტი ვინმე გვყავს ულუფაზე, უნდა მოვუმა-ტოთო! ბედად, მწველი არ იყო და ორივე ულუფა წყოს მე მაძლევდა.

ჭირდა მისი ზომის ტანსაცმელი. მაზარის სახელო ძლივს უფარავდა იდაყვებს: პატარა მიკრებული ქამარი რომ არის, „ხლასტიკი“, თითქმის ზედ ზურგს უწევდნა.

ერთხელ ამობობლდა სანგრიდან ყაისინი (ასე რქმევია), მიეყუდა იქვე ანლოს არყის ხეს და ჩამბუტბუტა სანგარში:

მეზროლე, ბიჭო, ლადიმე!.. ჟემი ზლორი, ჟემი აზლორი, ჩემი ზოლ-შული (მესროლე, ბიჭო, ვლადიმერ! ჩემი ცხვარი, ჩემი აწუ-რი, ჩემი ცოლ-შვილი...).

— გეჩოლოო?! რატომ გესროლო, შენ ხომ არ გაეყვებულხარ?!

— დამჭერი, ბიჭო, ლადიმე!.. (დამჭერი, ბიჭო ვლადიმერ!).

— რათა, გეკითხები?! იქნებ ცოცხალი რჩები და შენს აწყურს, შენს ცხვარს, შენს ცოლ-შვილს საღ-სალამათი უბრუნდები?!

— დამჭერი, გეხვებები! — მაინც არ მეშ-ვება.

— აბა, კარგი! მაშ, აბა, დადექი სწორად! თავი მაღლა!

თოფი მოვიმარჯვე, საკეტი განგებ გავარ-ხაკუნე და ვითომ დამიზნება ვიწყე.

ჯერ მიცქირა, მიცქირა... მეერე თვალები მილულა, სახეზე მიწის ფერი დაედო, ხელე-ბი ულონად ჩამოეკიდა... ნელა, ნელა, და ჩაბურღა ამ სიგრძე კაცი, დაეშვა მუნლე-ბზე!..

— ჯერ არ „მისროლია“, შენ კი უკვე გათავდი!..

ომი სულ ერთი წლის დამთავრებულია, „დეზერტირების“ ბაზარში კარტოფილის თა-როებს მივუყვები. ახალი კარტოფილი იყო შემოსული. აგერ, გავურიგდი ერთს ხელ-საყრელ ფასში. „სამი კილო, — ვეუბნები, — პირდაპირ რძე გამოსდის, მეტის ყიდვას აზრი არა აქვს, გაფუჭდება!“

— ბიჭო, ლადიმე!.. — ხარივით მიბღავის ვიღაც მოპირდაპირე მხრიდან, — ჟემი იყი-დე, ბიჭო, ლადიმე!..

ეს იყო მთელ ბაზარში უგრძესი (ვერტი-კალურად) საღ-სალამათი ყაისინ ყარამა-ნოვი.

ქართული
ლიტერატურა

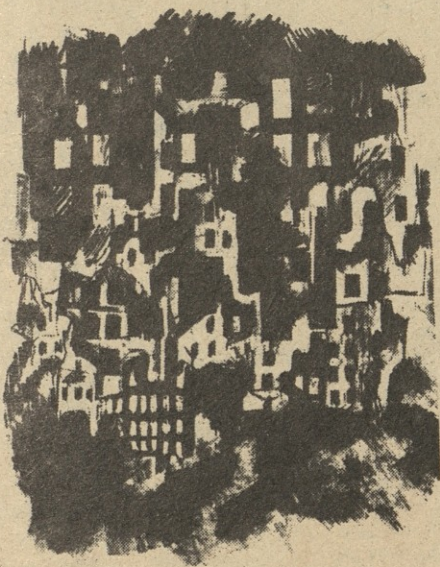
მეგობარი

მადონის წყევები

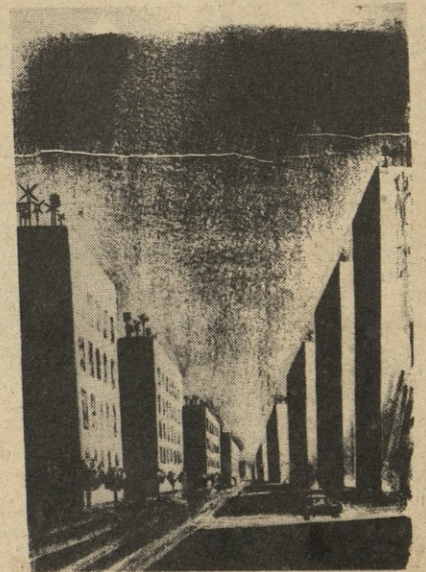
მეგობარი

სტალინგრადი — 1945

ვეტერანები

ვლგოგრადი — 1985

„მთხოვთ, მიმიღოთ მოსალისხედ. ომში გამოვიდით ვარ. შეიღებენ ომში მკაცრით — ტანკისტი, ერთი — არტილერისტი, ერთი — ექიმი.. მინდა დავესმარო ჩვენს შეიღებს ფაშისტებს პის განადგურებამი!.. ჩემს ჭაღარას ნუ უყურებთ — 75 წლის არც კი ვარ!..“
1945 წლის მე-4 ნომერი

1941 წლის 24-ე ნომერში მწერალი ალექსანდრე მალუ-ლარიანი აქვეყნებს „ნიანგის სამხსოვროს პარტიზანისთვის“, რომლის ერთი პუნქტი ასე იკითხება: „ნუ უგულვებლყოფ ცარიელ ბოთლებს, თუნდაც ისინი მთვრალი ფაშისტების მიერ იყოს დატოვებული! — დაუყოვნებლივ გაავსე საწვავი სითხით! — ჩინებული საშუალებაა მტრის ტანკების წინააღმდეგ!..“ ხოლო სამი ნომრის შემდეგ ამ კონსულტაციას ორგანულად ეხმარება ს. ისარიძის დოკუმენტური მოთხრობა „ორი ეპიზოდი“, რომელსაც ეპიგრაფად წამძღვრებული აქვს გავრცელებული „პრავდიდან“ ამოღებული სიტყვები: „ადამიანი ტანკზე უფრო ძლიერია!“

მოთხრობის გმირი, ზესტაფონელი კაცი, რომელმაც მტრის ტანკი მოსპო, მატარებელი მგზავრობის დროს ახალგაზრდების ყურადღების ცენტრში მოექცა. ერთმა მსმენელმა ეჭვი გამოთქვა, ბოთლით

ტანკს რას დააკლეს, ან სად იმდენი ბოთლი, ან რა ხელმა ისროლა ასე ოსტატურად, რომ ფოლადის ციხე-სიმაგრე დაანგრიაო, რაზეც ზესტაფონელმა გიორკინმა მოსწრებულად უპასუხა: — შეკაცო, რა გიკვირს, ჩვენებურ კაცს ბოთლის ტრიალი შეუძლებია?!

უაღრესად შთაბეჭდავია „სანდროს“ ფსევდონიმით 1943 წლის დეკემბრის პირველი ნახევრის ნომერში გამოქვეყნებული კავკასიური სცენა — „მდელოების“, სადაც მოთხრობილია მამაცი მზარეულის, ფარუ ჩქიშიას ამავე მას დაავალეს ჯარისკაცის სუფრისათვის მინდვრის ყვავილების თაიგული მოეტანა, რაც ფარუმ დასახული გეგმის „დიდი გადაჭარბებით“ შეასრულა: თაიგულში მრავლად იყო ედელოების „ყვავილები“ — ტყვე ფაშისტი ოფიცერი და ჯარისკაცები.

1944 წლის მე-17-18-ნომერში დაბეჭდილ „ნიანგის ლექსიკონში“ მოხსენებულია სრულიად კონკრეტული პიროვნება, რომლის სახელი ამიერიდან სიამაყით წარმოითქმებოდა საქართველოში.

პეტრე — მამაკაცის სახელია. მაგალითად, პეტრე გვალია. სიტყვა პეტრე ებრაულად ნიშნავს კლდეს. პეტრე გვალია, რომელმაც ყირიმში გერმანელების ბატონობის დროს შექმნა ქართველ პარტიზანთა რაზმი, კლდესავით უმკლავდებოდა ფაშისტთა ურდოებს. პეტრეს სახელი არაპეტრესად შეუძლია დამისახუროს... იყოს თუნდაც პავლე, ოღონდ პეტრესავით მამაცი და სახელოვანი.

1944 წლის № 37-38 „ნიანგი“ მხურვალედ ესალმება გმირ წითელ არმიას, რომელიც ძღვეამოსილად მიიწვედა ფაშისტური ბუნავისაკენ:

... ვინაც ჩვენი ქვეყნის მთა-ბარს, —
სამჭოეთის მზეს დარაჯობს, —
ჩვენს უძლეველ წითელ ლაშქარს,
ჩვენს არმიას გაუმარჯოს!

ძვირად დაუსვენს ჩვენმა მეომრებმა მტერს თავისი სიხარბე, რაც მწერალმა სიკო ფაშალიშვილმა ჩინებულად გამოხატა პოლიტიკურ მიზნობილად ლექსად, რომლის სათაური უკომენტაროდღაც ყველაფერს ამოხსნის: „მიწა სურთ ფაშისტ ნავაზებს? — არ დავზარდებით მავაზე!“ (1941 წ., № 12).

გერმანული ნაციონალ-სოციალისტებისათვის ამოუცნობი ყოვლისმძლე საბჭოთა პარტიოტიზმისა და ჩვენი ხალხის ერთსულოვნების მხატვრული დოკუმენტია ალექსანდრე მალულარიძის დოკუმენტური მოთხრობა „სამი თაობა“ (1941 წ., № 11), რომლის კულმინაციას წარმოადგენს სტეფანე მიმინოშვილის განცხადება:

27-ე წლისთავს. აქ განსაკუთრებით იყვრობს ყურადღებას გაშლილი მეოთხე-მეხუთე გვერდი, რომელსაც სათაურად ამშვენებს დიდი აკაკის აფორიზმად ქცეული სიტყვები — „ვინ შეაკოს ღირსეულად ქართველ გმირთა მსარ-მკლავები!“

გურნალში წარმოდგენილი არიან ქართველი ხალხის სამაყო შეილები: გენერალი პორფირე ჩანჩიბაძე, ლეგენდარული პარტიზანი დავით ბაქრაძე, საბჭოთა კავშირის გმირი მფრინავი ზაქარია სიტალიშვილი, მამაცი მებრძოლი გუბულაძე.

... ჩანჩიბაძე ვაჟკაცი,
ქებით ინსუნებს ქვეყანა,
ნაბილი მსარებზე მოიგდოს,
წარბები რისხვით შეყარა!
სადღა მიაღდა, ვასტემა,
მტერი დალენა შეყვარა!

„რაინდი“ გზაჯვარადღწევა
პიტლერი: — აღარ ვიცი
საით წავიდე!.. ამ გზებზე უკაც
მოვიტებე კისერი!
ნახ. ს. ნაღარაიშვილისა
1948 წ., № 19-20

წინათვრისობა

პიტლერის სურათი (პიტლერი): — ჩემო პატრონო, გული მიგრძობს, მნიშვნელოვანი ცვლილება მოხდება ჩვენს ცხოვრებაში..

პიტლერი: როგორ?
სურათი: — მალე მე ჩამოვიდებენ და შენ ჩამოგვიდები!

ნახ. ს. ნაღარაიშვილისა
1942 წ., № 12

ანა კალანდაძე
**პარუი გომო, ჭია-
 ჭია გარია!**

მზე იცინის, ვარდფურცლობის
 და შენს ქოხთან გუგუნია
 კარში გამო, ჭია-ჭია მარია,
 არას გავნებ, მხოლოდ
 მზე იცინის, ვარდფურცლობის
 და შენს ქოხთან გუგუნია
 უნისლოა, ზეცას გაუდარია,
 ყაყაჩო ჩანს ცის და მიწის
 გავიმარჯვეთ, ჭია-ჭია მარია,
 ბარბაროსი დაულეწავს

უნისლოა, ზეცას გაუდარია,
 ყაყაჩო ჩანს ცის და მიწის
 შენი მტერი, ჩემი მტერი მკვდარია
 ჩვენი მოსვრა, აბა, როგორ
 გავიმარჯვეთ, ჭია-ჭია მარია,
 ვუგალობოთ სამშობლოს მინდორ
 შენი მტერი, ჩემი მტერი მკვდარია,
 ჩვენი მოსვრა, ან კი როგორ
 ზღვადდარხეულ მინდორს
 ბელტს აბრუნებს — ეს ნიკორა
 დინჯად მისდევს კვალში ძველი
 ვერ წაიღებს სორბალს
 ვრცეულ მინდვრებს ტრაქტორები
 ბალ-ბოსტნებში თოხნიან და

ზღვადდარხეულ მინდორს
 ბელტს აბრუნებს — ეს ნიკორა
 ჩემი გული ვარდფურცლობის
 შრიალებენ, გუგუნებენ თელეები:
 ჩვენთან მუდამ გათენების დარია,
 ჩვენი სმლის ქვეშ მტერს არ
 კარში გამო, ჭია-ჭია მარია,
 მოფრინავენ ცი-ცი-ცინათელეები!
 ჩემი გული ვარდფურცლობის
 გუ-გუ-გუ-გუ... გუგუნებენ
 მზეი დაცხრა, ყვავილების ქარია,
 ჩურჩულებენ მოლზე ნაირფერები..
 გამიცინე, თუ არ მომეფერები!
 მზეი დაცხრა, ყვავილების ქარია,
 ჩურჩულებენ მოლზე ნაირფერები..

1946

საგჰოთა კავშირის გმირი

მხალი კუიშვილი:

ადამიანს აქვს ბუნებრივი მიდრეკილება — დაივიწყოს სამწუნარო მოვლენები და გაიხსენოს ცხოვრების ყველაზე ხალისიანი დღეები. ახლაც, როცა დიდი სამამულო ომის დამთავრების შემდეგ უკვე ორმოცი წელი გავიდა, უფრო ხშირად ვიგონებთ არა მძიმე ბრძოლებსა და საზარელ სურათებს, არამედ იმ ნათელსა და ხალისიან განცდებს, რომლებიც ასევე თან სდევდა ომის წლებს. შევესოთ თუნდაც ერთ მოვლენას: რას შეიძლება შევადარო ის, რასაც ჩვენ განვიცდიდით მრავალ ქალაქისა თუ სოფლის გათავისუფლების დროს?! ბრძოლის შემდეგ შევიჭრებოდით უკრაინის, ბელორუსიისა თუ ჰოლონეთის, ან ჩეხოსლოვაკიის ქალაქებში და უმაღლეს მოგვეხვეოდა სარდაფებიდან და სამალავებიდან ამოსული მოსახლეობა. თქვენ გეხვევიან, გკონიან მოსუცები, ქალები, ბავშვე-

ბი, აცრემლებული თვალებით!... რალაც აუწერელი ბედნიერება გამოსახული მათს დატანჯულ სახეებზე და თქვენც უნებლიეთ ცრემლები გაწვებათ, გრძნობთ უზომო ბედნიერებას, თქვენს გულში და ისახუდრებს ზეიმი, რომელიც გაგყვებათ სიცოცხ-

ლის ბოლომდე და მარად გეხმარებათ ცხოვრების მძიმე წუთებში!... საბჭოთა ჯარისკაცი ხალისიანი და მხიარულია! ბრძოლებისაგან თავისუფალ წუთებში მუდამ გაისმობდა სიმღერა (რამდენი შესანიშნავი სიმღერა დაიბადა სწორედ ომის წლებ-

ში!), მხიარული საუბარი და მარილიანი ხანკლოტები, რომელთაც ხარხარი მიჰყვებოდა!... მაგონდება ჩემი ნაწილის შტაბის უფროსი კაპიტანი ა. ვილენსკი, ხარკოველი არქიტექტორი. მას ანეკდოტების ულეველი მარაგი ჰქონდა, რომელიც ოთხი წლის მანძილზე არ გამოლევიდა. საოცრად იცოდა მათი მოყოლა (ამასაც სომ ნიჭი ესაჭიროება?! თანაც თვითონ ღებულობდა თავისი თხრობით უდიდეს სიამოვნებას. სამწუნაროდ, იგი დაიღუპა ომის დამთავრების წინა დღეებში. ჩვენ მარად ვიგონებთ იმით, ვინც არ დაბრუნდა, ვიგონებთ ჩვენს თანამებრძოლებს, რომელთაც სამშობლოს შესწირეს ყველაფერი, რაც ჰქონდათ და თავიანთი სიცოცხლეც, მაგრამ ჩვენ გავიმარჯვეთ უდიდეს ომში და ეს არის მთავარი, ეს არის სასიხარულო!

— ... რვა!.. ცხრა!.. ნოკაუტი!

ქალიან ადრე, ჯერ კიდევ ჯანდონით სავსე, შემოქმედებითი აღზევების პერიოდში წავიდა ჩვენგან მოსე ქარჩავა — შესანიშნავი ჟურნალისტი, ერუდირებული ლიტერატორი, ბრწყინვალე მთარგმნელი და მოქართულე. მისი სატირულ-იუმორისტული

ნაწარმოებები, თარგმანები, ლიტერატურული წერილები ფართო აღიარებით სარგებლობდა მკითხველთა შორის.

მოსე ქარჩავამ 1942 წლის მარტში დაამთავრა თელავის სამხედრო სასწავლებელი და მაშინვე ჩაება სამამულო ომის ქარცეცხლში. 1942 წლის მაისში ტყვედ ჩავარდა ქერჩისათვის მიმდინარე ბრძოლებში. შემდეგ — ტყვეთა ბანაკი რუმინეთში, გაქცევა, ფრონტის ხაზის გადალახვა და ისევ ბრძოლა გერმანელი ოკუპანტების წინააღმდეგ. მის მიერ ფრონტიდან გამოგზავნილი ბარათები აღსავსე იყო იმედითა და რწმენით: „ასე არასოდეს არ შევარებია ჩემი პარტია!“, „რაც უნდა მოსდეს, მჯერა, ჩვენ ვავიძარჯვებთ!“

და, მართლაც, გამარჯვებული დაბრუნდა მოსე თბილისში და სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, რომელიც წარმატებით დაამთავრა 1948 წელს. 1948-1952 წლებში მუშაობდა უნივერსიტეტის ინგლისური ენის კათედრაზე. 1956-1958 წლებში იგი საქართველოს რადიომაუწყებლობისა და ტელევიზიის სახელმწიფო კომიტეტის ლიტერატურულ-დრამატული გადაცემების რედაქტორია, 1958 წლიდან სიცოცხლის უკანასკნელ წუთამდე კი უზრუნველ „ნიანგის“ პასუხისმგებელი მდივანი და სარედაქციო კოლეგიის წევრი. „ნიანგის“ ფურცლებზე ხშირად იბეჭდებოდა მისი ნაწარმოებები „ქარბოტის“ ფსევდონიმით.

რედაქციაში შემოსულ ყველა მთხოვნელს მ. ქარჩავა ახლობელივით იღებდა, ეხმარებოდა, ამხნევებდა, შუამდგომლობდა ზემდგომ ინსტანციებში, უანგაროდ დაპყვებოდა სხვადასხვა უწყებებში და ცდილობდა, მორალური თუ მატერიალური დახმარება გაეწია..

ალალმართლობით, გულგანსნობით, სიკეთით, ხალისით, უბრალოებით, ყურადღებით, მოსე, პირველი გაცნობისთანავე, თავის გარშემო იკრებდა ახალ-ახალ თავყვანსიმცემლებს. ამიტომაც იხუმრა „ნიანგის“ მაშინდელმა მთავარმა რედაქტორმა, ჩვენგან ასევე უღრთოდ წასულმა ძვირფასმა ნოდარ დუმბაძემ: „მოსე რომ რედაქციაში ამოდის მე-5 სართულზე, ჩვენთვის ადრევეა ცნობილი: პირველი სართულიდანვე კოცნის სმა ისმისო“.

მოსე ქარჩავა ცნობილია, როგორც ჩინებული მთარგმნელი. ინგლისური ენის შესანიშნავი მცოდნე, მან ქართულად აამეტყველა ჯ. სვიფტის „გულივერის მოგზაურობა“, უ. შექსპირის „ტიმონ ათენელი“, ჯ. ბაირონის „სარდნაპალი“, ბ. შოუს „პიგმალიონი“, თ. დრაიზურის „ფინანსისტი“, ჯ. ლონდონის მოთხრობები და სხვა.

მაღე ოცი წელი შესრულებდა მოსე ქარჩავას გარდაცვალებიდან, მაგრამ დროთა დინება ვერ გაცივებს იმ სიყვარულს, რაც მან დატოვა ახლობლებსა და მეგობრებს შორის.

ნათელი სიცოცხლე არასოდეს არ ქრება!

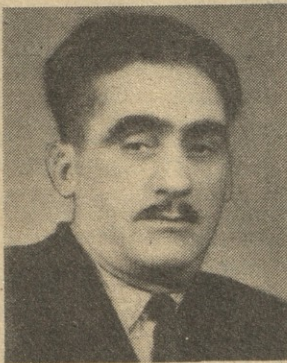
ხალასი ნიჭი, ცხოვრების ღრმა ცოდნა, იუმორის მრავალფეროვნება, სატირისათვის აუცილებელი სიმხვილე და სხარტულობა! — ის, ის არსენალი, რითაც შეძლო **ბრიგოლ ჩიქვილაძე** მკითხველის გულის დაპყრობა. ჟურნალ „ნიანგის“ ყველა ნომერი, რომელშიც მისი ფელეტონი იყო დაბეჭდილი, ხელიდან ხელში გადადიოდა, საფიქრალს უჩენდა როგორც კრიტიკის ქარცეცხლში მოქცეულ პირებს, ასევე იმათაც, რომელთა გულგრილობითა და თავის არიდებით, საზოგადოებისათვის მოუთმენელი მანიკერება იდგამდა ფეხს!..

გრიგოლმა ლექსების წერა ბავშვობაში დაიწყო. ამის შესახებ თავის ავტობიოგრაფიაში მილით აღნიშნავდა:

ერთხანს სოფლად ვიზრდებოდი, ლექსებს ვწერდი გლეხურად, ჩემი ლექსი ხან რძის ქოთანს, ხან ხაჭოს ჯამს ვსურა, ხან კეცის ჭადს ჩაუფენდნენ, ხან საჭაპურს — ტყაში, ხანაც ძაბრად იყენებდნენ, ნათეს ახსამდნენ ლამაზში!.. მე კი მაინც ვამაყობდი ლექსებით და სოფლითა, იმდენს ვწერდი, იმდენს, იმდენს, — ყველაფერში მყოფნიდა!

მაგრამ თავმდაბალმა, საკუთარი თავისადმი უაღრესად მომთხოვნმა იუმორისტმა დიდხანს ვერ გაბედა რედაქციისათვის მოეწოდებინა თავისი ლექსები. დიდი სამამულო ომის დაწყებამდე, როგორც ფილარმონიის მსახიობი, ჩონგურით ხელში უმღეროდა საბჭოთა ქვეყნის წინსვლასა და აღმავლობას. ხოლო როდესაც ომის მრისხანე ექიმ შეაზანზარა კავკასიონის მთების მწვერვალები, მან ფანდური თაროზე შემოდო და, წითელარმიელის ფარავანებულნი, სამშობლოს დამცველთა რიგებში ჩადგა!.. ფრონტზე მრავალჯერ დაჭრილი, მოუშუშებელი ჭრილობებით მისდევდა უკან გერმანელ ფაშისტებს და, ალბათ, ბერლინშიც შევიდოდა, რომ, რუმინეთში მარჯვენა

ბრიგოლ ჩიქვილაძე

გრიგოლი ყოველთვის ეძებდა მკითხველთა გულის გასაღებს. მათ სიხარულით თუ წუხილს იზიარებდა, სატირულ-იუმორისტული მახვილით ებრძოდა ნეგატიურ მოვლენებსა და ყველა ჯურის ანტიმოვლენებს!..

თავისებური კვალი დატოვა მან, როგორც ავტორმა, საქართველოს ფილარმონიაში. მის ლექსებს, ფელეტონებს, მინიატიურებს, სკეტჩებს, იუმორესკებს დღესაც არ დაუკარგავთ ელფერი, ხოლო მის ერთ ლექსზე გივი გაგლოშვილის მიერ ამონათქვამი სიმღერა „დუღუკო ჩემო!“ მთელს საქართველოს მოედო და ხალხის საყვარელ პანგად იქცა.

გრიგოლ ჩიქვილაძეს პირადულზე სიტყვის თქმა არ უყვარდა და, დაე, მისმა ნაწარმოებებმა ილაპარაკონ მასზე — ერთ მართალ, კეთილ, უთქმელ ავტორზე, რომლის შემოქმედებამაც მეტეორივით გაიფლვა ქართულ სატირულ-იუმორისტულ ლიტერატურაში.

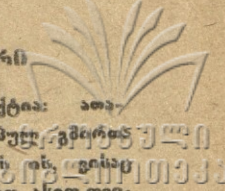
ვალერიან ბაგუკალაშვილი

არ დაეკარგა და ცალხელა არ დაბრუნებოდა ოჯახს. შემდეგ იმ დროს ასე იკონებდა გრიგოლი: მერე — ომი!.. სიმღერისტივის, აბა, ვილას

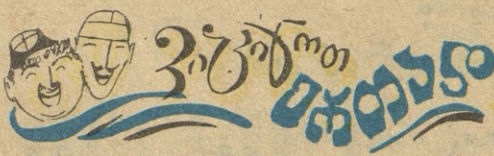
უცხლა?! დუშმანმა რომ ფრონტზე მნახა შიშით ფერი ეცხლა!.. იქვე მისვდა, რომ ფაფურმა ჩაუარა უქმდა! ერთად პირი რომ დავადეთ, არც კი გვეყო ლუქმდა!

ომიდან დაბრუნებულ გრიგოლს ერთი წუთითაც არ უფიქრია დასვენებაზე. მარჯვენადაკარგული, მარცხენა ხელით სატირის მახვილს მისწვდა და სიკვდილამდე ხელიდან არ გაუშვია!..

ქართველმა მკითხველმა იგი შეიყვარა იმ მტკივნეული, საჭირობოტო საკითხების საშუაარაოზე გამოტანისათვის, რომლებიც ჩრდილს აყენებდა ჩვენს ყოველდღიურ ცხოვრებას.

სტალინმა და ამირეჯა პირდაპირი მავთულით, დახვეწილი ქართულით: ჟორჯია, ომში სომ არ წამოხვალთ?! რაჲ, შე კაცო, შე რა, კაცებში გამოწყვეტილი კი არ ვარ-მეთქი?! არ იყო ცნობებული გლახა გულს კაცი, ისე, ერთი ნაკლი ქე ქონდა ახლა, კაცმა რომ თქვას - რუჲა არ იგოდა თურმე, გლობუსით მუშაობდაო, ერთმა თქვა. პო, იმას ვამბობდი: თუ წამოხვალთ?! წავედი, კანიშნა! ომს რაც შეეხება, ომი ისე დიდ-ხანს არ გაგრძელდებოდა, მაგრამ ამ რაჭვე-ლების ამბავი სომ იცი?! - ძალიან დასცეს ტემპი: ნამეტანი დახალი ტემპი შესთავაზეს მოწინააღმდეგეს! ის კი არადა, 1945 წელს მიღებული ბრძანება ერთმა აგერ ახლა შეასრულა - 1945 წელს სიდის აფეთქება უბრძანეს და 1984 წლის დეკემბერში ააფეთქა სოფიამი სიდი, ქვე მაშინ ვერ მოვასწარიო! ლუნშე პოზნო, ჩემ ნიკაგაო, იძახოდა თურმე, კიდევ კარგი, კაცის მსხვერ-პლი არ ყოფილა, თვარა მოგვეტყობოდა თავი ბულგარულ მეგობრებთან! ისე, დიდი გმირობა მაქვს ჩადენილი, რომ იცოდეთ! მუსოლინი მე და გოგია შტრილიცმა დევი-ჭირეთ! იაპონიაშიც ვიყავი. ბლომად ყოფი-ლან ჩვენებურები. სოფელია მთელი. კამიკა-ძეები თუ კამკამიძეები, კარგად აღარ მას-სოვს. მართლა მაგრა ვიომე! ჩამოვედი და, ორმოცი წელია, სტაქანოველი მუშა ვარ, არავისზე ნაკლები სტაქანოველი არ ვარ, რომ იცოდეთ! შეძლებული ოჯახი მაქვს. ისე, რაც ჯარიდან ჩამოვედი, კვების რეჟიმი დამერღვა ცოტა და გავსუქდი, მარა არა უშავს, აერობიკა ყოფილა რაღაცა, ვისტუ-ნაჯუბ და გავსდები, შე კაცო! სამი „ფიგუ-ლი“ გეყავს ოჯახში. პო, მართლა: სეროფასი არ იყოს, „ფიგული“ საიდან გეყავსო, თვარა

როგორმეო! ბევრი ვინოხე თუ ცოტა ვინო-ხე, ვხედავ, ბარე ათი გერმანელი არ დგას აგერ?! ვიფიქრე, ერთის მიყვანას არ ვოზია, ათს მიიყვან-მეთქი! დავიჭირე ათივე და წამიყვანეს საკონცენტრაციო ბანაკში! შევე-

ტანკი საიდან გეყავსო, არავის უკითხავს ამ 40 წლის წინათ! ვიცი, ბატონო, ტარება და არ უატარო?! საიდუმლო საკეტი დაეუყვნე ისეთი... პოი, დასწყველის ღმერთი: პი-პი-პი-პი-პი-პი-პი-პი...

ჟორჯია საკონცენტრაციო ბანაკში

ზომში ჭირი მარგებელიაო, რომ იტყ-ვიან, მართალია! ერთი ამბავი უნდა ვითხრა. ზოგს ანეკ-დოტი გონია, მარა ნაღდი ამბავია: ომი რო დღიწყო, სტაქანოველი მუშა ვიყავი. ფეროში ვმუშაობდი. წამიყვანეს და წავედი. ერთხელ დაზვერვაში გამიშვეს, მოხუცე მოიყვანეს! არც ამბავ მითქვამს უარი. წვენიებული ბიჭი იყო კამიტანი და ვეღარ გავაწბილე. ერთი მოხუცე მოიყვანო იქნებ

დით საკონცენტრაციო ბანაკში. რის კონ-ცერტი, რა კონცერტი! ახლა აღარ ავიწერთ იქაურობას, ყველამ კარგად იცით, რაც იყო საკონცენტრაციო ბანაკი! კიდევ კარგი, ზურგზე შედნიერი ნომერი შემსჯდა 99-99-99. ამ ცოტა ხნის წინათ მასეთი ნო-მერი, ჩემზე კარგად იცით თქვენ, კაი ფული ღირდა!..

ერთ დღეს შეიყვანეს კრემატორიუმში ხალხი დასაწავად. შედნიერი ნომრები ვი-საც გექონდა, ქე დაგვტოვას. შეყარეს ეს ამოღენა ხალხი და მიუშვეს შეჩვენებულებმა გაზი. ქე იცით, რა უბედურია გაზი. ჯერ ლიმონათში რას შერება და იქ რას იზამდა! დაჭარფალდა ხალხი, მარა რა დაჭარფალდა!.. კარგა ხნის მერე ვააღეს კრემატორიუმის კარი და რას ხედავენ: ზის აგერ ორი ტყვე და განაღებული აქვთ ფურთის თამაში. კი მარა, ვინ ხართ, კაცო, თქვენო, გედირიენ გერმანულები. ჩვენო, ბატონო, შესტაფონე-ლები ვართ, ფეროში ვართ ნამუშევარი და რას გეიზამს მაგ თქვენი გაზი, რაღაცა სხვა მოგვიხერხეთ, თვარა სომ ხედავთ, ორივე სულ ვაგებთ და ვაგებთ, ერთი ფურთი არ შეგვხვდა, ნეტაი ვალეტები არაა ამ დასა-წავ კალოდაშიო?!

ისე, გადარჩენ ი ბიჭები, სო იცი შენ! შეწყვიტეთ ხალხის სოცვაო! - ბრძანება მე-ვიდა მოსკოვიდან და ქე გადარჩენ ასე!

სამწუსაროა, მაგრამ ფაქტია: ათ-სში ერთხელ უსახლოდ დაღუპულ გემირს დაფენების მითვისებას ცდილობს ოს, დიხაც არაფრია გამოუჩენია თავი. ერთ ასეთ თე-თმარქვია გემირს წარმოვიდგენთ ახლა. ზის იგი თავის კამინეტში შედნიერი და კმაყოფილი, იქ, სადაც ორდენები უნდა ეკეთოს, ცხვირ-სახსოცი ჩაუტენია, და ტელეფონით ინტერ-ვიუს აძლევს რომელიღაც რედაქციის თანა-მშრომელს:

- როგორ?! დიხა! კი! სატანკო ნაწილში ისე, თვითთფრინავი დაწყავდა! რამდენი გაფრენა?! რა მასსოვს ახლა, პატივცემულო?! ისე, ბლომად გავაფრინე! პარტიზანიც ვიყა-ვი! სად ვიდექით?! სად გაგონილა, პატივ-ცემულო, დამდგარი პარტიზანი?! დავდიო-დით, ბოლთას ვირტყმევინებოდით! ძირითა-დად მტრის ზურგში! დაჭრილი თუ ვიყავი?! დაჭრილი კი არა, გმირული სიკვდილით და-ვეცი ბრესტის ციხე-სიმაგრესთან!.. რატომ გაიცინეთ, პატივცემულო?! დავეცი-მეთქი, რო ვთქვი?! წამოვდექი, შე კაცო! „რომ შეეძ-ლოს საფლავიდან, ძმებო, მხრების წამოწე-ვაო!“ რასან იმას არ შეეძლო, არც მე წა-მომედგარიყავი?! არა, პატივცემულო, არავინ ამბობდა ჩემს გადარჩენას, მაგრამ გადავრჩი და გამეგ ვარ ახლა აგერ! ისე, ზურგშიც მაგარი სამუშაო მუდამ! ზურგი უნდა გქონ-დეს კაცს მაგარი, ზურგი! თუ გაქვს მაგარი ზურგი, ქე დარჩები ზურგში! რომელ ნაწილ-ში ვიბრძოდი?! №-ში, პატივცემულო! პოლ-კის უფროსი რა გვარი იყო?! პოლიტსელი ვინ იყოო?! რა მასსოვს, შენ გენაცვალე, ორმოცი წლის წინანდელი ამბავი?! ეს კი არადა, გუშინ რა ვჭამე, ის არ ვიცი! თუმცა როგორ არ ვიცი: პო, პო, ბიჭო, რა ჩაქა-ფული იყო! ან რა მწვადი იცის იმ უპატრო-ნომ! დიეტას არა, ჩემს ფუნებს დაიცავ! რა ბრძანეთ?! ალო! ალო! გაითიშე ეს ოხერი! მეონი დაკიდა! მაღნიშაო!..

ტია-ტია

ილუსტრაციები დ. პრისტაშინს

აპაპი გეგადი

ქართული

საბუთია საჭირო, საბუთი!

თვითმფრინავის ჩამოგდების-
თვის თურმე ჯილდო რომ მოგცენ, საჭი-
როა ოქმის შედგენა ცხელ კვალზე და იმ
ოქმში ჩამოგდებული თვითმფრინავის სახე-
ობისა და ნომრის აღნიშვნა, აგრეთვე ნივთი-
ერმტყიცების რაიმე საბუთი.

1943 წლის 5 ივლისს, კურსკის რკალზე
გაფრთხილებული ბრძოლების დაწყების პირ-
ველსავე დღეს, ჩვენმა პოლკელმა, მესამე
დივიზიონელმა **მინაილ შიშინაშვილმა**
თვითმფრინავი ჩამოაგდო საზენიტო ტყვი-
ამფრქვევით. წესით უნდა მიეღო ორდენი,
დაჰკიდეს მხოლოდ მედალი „მამაცობისათ-
ვის“. გაიკვირვა. უთხრეს: ოქმში თვით-
მფრინავის ნომერი არ იყო ჩაწერილი, არც
რაიმე ნივთიერი საბუთი იყო წარმოდგენი-
ლი! თურმე მისი ჩამოგდებული თვით-
მფრინავის ფრთები და სხვა ნაწილებიც
ნივთიერ საბუთებად მაშინვე სხვებმა დაი-
ტაცეს და მიხეილ შიშინაშვილი ხელცარიე-
ლი დარჩა..

სამ ავგისტოს, როცა დიდი იერიში და-
ვიწყეთ, უკვე მე ჩამოვაგდე საზენიტო ორ-
ველიანი ტყვიამფრქვევით ორი თვითმფრი-
ნავი ნახევარ საათში, ჯერ ბზიკისნაირი
„მეკერშიტი-109“ და მერე ურჩხულისნაირი
„ჰენკელ-111“.

ოქმი კი შეადგინეს, მაგრამ... ის ორივე
თვითმფრინავი მიწაზე დანარცხებისთანავე
აფეთქდა, წვრილ-წვრილ ნამსხვრევებად გაი-
ფანტა და მათი ვერც ნომრები ჩაიწერა
ოქმში, ვერც ნივთიერი საბუთი წარვადგინე
და... ოქმის რეალიზაცია არ მოხდა!.. იმ
თვითმფრინავების ჩამოგდებისთვის საერთოდ
არავითარი მხედრული ჯილდო არ მიმიღია,
ოღონდ გულნაკლული მაინც არ დავრჩი:
ორივე მფრინავი ცეცხლმოდებული თვით-
მფრინავიდან გადმოხტა და ტყვედ ჩავგბარ-
და. დარწმუნებული ვარ, ორივე გადაურჩა
ომს. განა ესეუც ადამიანის ჯილდო არ
არის, როცა მტერს სიკვდილის მანქანას
დაუწყვავ, თვითონ იმას კი შენს მხარეს გად-
მოიბრუნებ?!

ეს ამბავი ჯილდოს მიუღებლობის გამო
როდი გავისხენე. საქმე ის არის, ომსაც
სწევია სოლმე საბუთომანის ბიუროკრა-
ტიზმი.

საბუთია საჭირო, საბუთი ყველგან!

ფრონტული უპის წიგნაკიდას

სტალინგრადში ერთი ჩვენი ჯარის-
კაცი მტრებს საკანალიზაციო მილით მიე-
პარა და მთელი ასეული მოსპო. არა, არ
გასკრილა. კარგა ხანია, სტალინგრადში
ყველა საკანალიზაციო მილი მშრალი იყო.

ორი მ ზ ვ ე რ ა ვ ი „მოენის“ მოსაყვანად
გაგზავნეს. ხედავენ, გერმანელი ჯარისკაცი
წესს. მიუპარებენ. ერთმა პირში ჩაუტენა
ფესსახვევი, მეორემ ზურგზე მოიგდო „ნა-
დავლი“ და გამოიქცნენ. მოათრიეს პოლკში
გერმანელი, ფესსახვევი ამოუღეს პირიდან
და... მკვდარია „მოენი“! არა, გზაზე არ
დახრჩობიათ, თურმე ადგილზევე მკვდარი
ვგდო.

ჯარისკაცებმა არაყი იხოვეს, ოღ-
ონდ უნდა რად ამღვრული. როგორ გაეწ-
მინდოთ? აირჩინაღი ჩავასხათ! ჩაასხეს
აირჩინადის კოლოფში. სულ შეიწოვა აირ-
ჩინადის ნახშირმა. დარჩენენ ხახამშრალი.

სოფალში რომ შევიდოდით, რუსი
ქალი ქოთნით რძეს მოგვაწოდებდა და...
მოიცა, მოიცა, ჯერ არ დალიო, „ხალადუშ-
კას“ ამოვიყვანო! „ხალადუშკა“ იყო ცოცხა-
ლი ბუყაყი. იგი ცივად ინახავდა რძეს. ერ-
თობ გემრიელი იყო!

ფრონტისპირა საღამო. შორს ჩანს
ცეცხლის შუქი, რომელიც განთიადს ჰგავს.
აყივლდნენ სოფელში მამლები. ეს აყივლება
სიცოცხლის ფასად დაუჯდათ. ჯარისკაცებმა
მიანგეს მათ ადგილსამყოფელს, ყველას თავი
წაგდებინეს, გაპუტეს, შეწვეს და მიირთვეს.
ომის ცეცხლით მოტყუებული მამლებისათვის
ის აყივლება უკანასკნელი გამოდგა. თუმცა,
კაცმა რომ თქვას, ომის ცეცხლის შუქი
განა მარტო მამლებს ატყუებს?!

ჩვენი პოლკის მეორე დივიზიონელი
დათიკო ბარსონიძე მზვერავი იყო.
ერთხელ შევიდა შენობაში, სადაც გერმანე-
ლებს შტაბი ჰქონდათ. გაქცევსას ფანისტებს
ყველაფერი წაეღოთ, რკინის სეიფის გარდა.
დათიკომ მოინდომა გაეგო, თუ რა იდო იმ
ცეცხლგამძლე კარადაში. რა თქმა უნდა, ვერ
გააღო. ჰოდა, სხვა რომ ვერაფერი მოახერ-
გა, იფიქრა, ავაფეთქებო. ყუმბარა შეუდო
ქვეშ, მოაბა მწური, თვითონ გარეთ გამრ-
ვიდა, გამოსწია მწურს და...

სასლი დივიზრა, კარადა მთელი დარჩა!..

ერთმა თანაკოლკელმა ჯარისკაცმა
რუმინეთ-უნგრეთის საზღვართან ყოფნისას
ორი ბარათი დაწერა, ერთი ბაბუისთვის,
მეორე შეყვარებული გოგოსათვის გასაგზავ-
ნად. უცებ ცეცხლის ხაზზე უხმეს ბატარეას.
იმ ჯარისკაცმა ბარათები ფაციფუტით ჩაღო
კონვერტებში (მაშინ უკვე კონვერტები გვე-
შოკებოდა), სწრაფად დააწება და გადასცა
ფოსტალიონს. უკვე ბუდაპეშტში ყოფნისას
ფოსტალიონმა ბაბუის წერილი: ბიჭო, რამ გა-
დაგრია, ეს რა სიყვარულის ბარათი გამო-
მიგზავნე?! თურმე ბაბუისათვის გასაგზავნი
ბარათი შეყვარებულისათვის გასაგზავნ კონ-
ვერტში ჩაუდგია, შეყვარებულის ბარათი კი
— ბაბუისმისამართიან კონვერტში.

ჯარისკაცებს ერთობ გვეყუროდა სიცილი
და უბრალო რამეზეც კი ვხარხარებდით
ხოლმე. ეს ამბავი მთელი თვე გვეყო სასა-
ცილოდ.

ქალაქი კლ უ ჟ ი რომ გვეგვიფისფლელთ-
შუა ქუჩაში ორი დედაბერი გრიშინის ხე-
ლიდან სტაცებდა ზურგიან სკანს-არა ჩემი, ა
არ ჩემი! რომელიც მოიხელთებდა, მეორეს
თავში ურტყამდა.

— ა, ასე იწყება მსოფლიო ომი! — ერთ-
დროულად სიცილით წამოიძახა რამდენიმე
ჯარისკაცმა.

ახალგაზრდასოფლებული უნგრე-
ლი სოფელი. ეზოში წესს მკვდარი გერმა-
ნელი ჯარისკაცი, ტყვია არ მოხვედრია,
არც სხვა ჭრილობა უჩანს. და, აი, რა გავი-
გეთ: თურმე საათის მოპარვა მოინდომა,
ხელი წაატანა და... სწორედ მაშინ დაიწყო-
ალა საათმა. ქურდმა ჯარისკაცმა, ეტყობა,
უცებ ვერ იგუშანა, მადვიძარა საათი ადრევე
რომ იყო დაქოქილი, დახალმული ეგონა და
შიშით გული გაუსკდა!.. ასე იცის შიშის
ელდამ!

1945 წლის აპრილი. გერმანელები
ხამუშ-ხამუშ კვლავ გვაყრინ ციდან მფრინავ
ფურცლებს: ტყვედ ჩავგზარდითო! ეს ფურ-
ლები ახლა მხოლოდ გვაცინებს გულიანად.

პიტლარმა თავის ჯარისკაცებს დაუ-
წესა საგანგებო ნიშანი — ვინ რამდენ რუ-
სულ ზამთარს გაუძლო. ეს იყო წითელი
ბაფთა ხალათის საყვლოზე. როცა ფიურერს
ელვისებური ომის გეგმა ჩაეფუშა, თავის
ჯარისკაცებს ამითლა ანუგეშებდა, გმირობად
უთვლიდა რუსული ზამთრის გადატანას. რუ-
მინეთში ვნახე რამდენიმე მკვდარი გერმა-
ნელი ჯარისკაცი, რომლებსაც რუსეთში ზამ-
თრის გატარების ნიშნები ეკეთათ, მავანს —
ერთო, მავანს — ორი, ზოგსაც — სამი!.. ამ
ნიშნისაზე ბევრი გერმანელი ჯარისკაცი რუ-
მინეთში დაიმარხა 44 წლის შემოდგომაზე.

პიტლარმა აგრეთვე დაუწესა მებრძოლებს
ყირიმის ალბის ნიშანი. 44 წლის შემოდ-
გომაზე ვნახე, ერთ მოკლულ გერმანელს
სწორედ ეს ნიშანი ეკეთა. ყირიმის აგარა-
კების მსურველი რუმინელთა სიმინდის ყა-
ნაში გულადმა იწვა ცისთვის გაყინულთა-
ლებშიმტკრებული, მაგრამ იქ ვეღარაფერს
ხედავდა, ვერც ღმერთს, ვერც ეშმაკს.

ჩვენი ჯარი ბერლინს რომ მიუახ-
ლოვდა, პიტლარმა კვებსა დაიწყო: ზურგი
და ფრონტი გავეართანე, აპირებდნენ მე
ვიცი, რასაც ვიზამო... რაც ქნა, დღეს ყვე-
ლამ იცის.

ბერლინის ოკერაციისას საბჭო-
თა ჯარის პროუქტორებმა გერმანელები ცინ-
დლებივით დააბრმავეს. ამ სინათლემ დღე
დაღამა გერმანულ ფაშიზმს და ახალი შუ-
ქით გაანათა ევროპა.

დავითაძრდა ომი. ჯარისკაცები საუბ-
რობენ „კურილკაში“.

პირველი: პიტლარმა შეიღების გაჩე-
ნას თავი იმითომ აარიდა, ქვეყნის მოვლა-
პატრონობაში ხელი შემეშლებო!

მეორე: არა, იცოდა, რა შავი დღეც
ელოდა ბოლოს და შეიღების დაღუპვის
ცოდვა აღარ მიიმტა!

მესამე: პიტლარის ბუნებისგან ცოდვის
მორიდება ვინ ეშმაკმა მოიგონა?! ადოლფი,
უბრალოდ, ცვედანი იყო და შეიღი იმითომ
არ გაუჩნდა!

რომელი არის მართალი?!

1418...

ათას ოთხას თვრამეტი დღე დასჭირდა მტრის მოსრას, რაინსტაგის დამხოზას, გამარჯვების დღის მოსვლას..

მე კი რვა წლის ვიყავი, ბევრი სიტყვა არ მეთქმის, მაგრამ მახსოვს სიმწარე ათას ოთხას თვრამეტის...

ო, იმ დღეთა ხილვები არ გამომდის ტვინიდან: გადაგვიქცა ღიმილი ცრემლებად და ტირილად!..

ათას ოთხას თვრამეტი დღე წამერთვა ბავშვობის.. ცისარტყელასფერება ტკბილ ოცნებას დავშორდი..

ათას ოთხას თვრამეტი დღე წელში ვიყავ მოხრილი — დედის გვერდით ვბარავდი, დედის გვერდით ვთონნიდი..

ათას ოთხას თვრამეტეტი ნათხოვარი წიგნები.. ათას ოთხას თვრამეტეტი ლაქემილი წინდები..

და შვიდასი ათასის მოლოდინი ფრონტიდან.. მამის ერთი ბარათი — მთელ სოფელს რომ ჰყოფნიდა..

ვინც თავიდან ბოლომდე, — არც ნაკლები, არც მეტი, — ცეცხლში განვლო დღეები ათას ოთხას თვრამეტი,

ვინც გმირობით დაბრუნდა და ჩვენს გვერდით ვინც არის, ვინც ფიცს არ უღალატა უკანასკნელ ფიცამდე...

მაგრამ ვინც გაიარა ათას ოთხას ჩვიდმეტი, ათას ოთხას თვრამეტის გამარჯვების იმედით,

და ერთი დღე დააკლდა ცხრა მაისის დღისათვის, მას მშობელი მამული უკვდავების ღირსად თვლის..

...მე კი რვა წლის ვიყავი, ბევრი სიტყვა არ მეთქმის, მაგრამ მახსოვს სიმწარე ათას ოთხას თვრამეტის..

მახსოვს ქვეყნის ღიმილი დაუფიწყარ ცხრა მაისს, და შემომჩა ტკივილიც, ვით ყორღანი მამაის..

ბური სახელოვანი მებრძოლი დაუბრუნდა ჩოსტაურის რაიონს ომიდან მკერდ-დამშვენებული. მათგან თავიანთი საბრძოლო ღირსებებით, განსაკუთრებით გამორჩეულია საბჭოთა აუზირის გმირი, ვეტერანთა რაიონული საბჭოს თავმჯდომარე პლატონ წიქორიძე და სოფელ ჩაისუბნის კოლმეურნეობის თავმჯდომარე ოქროპირ შარაშენიძე. ისინი მეგობრები არიან. პლატონი ქერჩში ავლებდა მუსრს ფაშისტებს, ჯერ დესანტი იყო, მერე — ნაღმტყორცნელთა ასეულის მეთაური, ხოლო ოქროპირი ვორონეჟში ებრძოდა გერმანელებს. სწრაფი იყო და, რომ იტყვიან, „ტყვიას ტყვიამ აჯენდა“. ორივეს ბევრი რამ აქვს მოსაგონარი ფრონტული ცხოვრებიდან, თან ორივე, როგორც ყველა გურული, ენამოსწრებულია და ამბებს ისე ჰყვებიან, არ შეიძლება არ გაგვიცინოს!

— ცოტა არ იყოს, კაი შეიძლება ბიჭი ვიყავი მაშინ, — ჰყვება პლატონი, — კრივიც კარგად ვიცოდი და ჭიდაობაც, სამბოში კაციშვილი ვერ მჯობნიდა. გერმანელებს ჩემს დანახვაზე ეუღეთმეღეთი მოსდიოდათ. ერთხელ ორი გერმანელი შემომეფუთა. ჩემი დატყვევება არ მოუნდათ ამ მამაძაღლებს?! ორივე დავბეგვე, ერთმანეთზე მივაწყვე და მისიკვდილებულები მოვიყვანე შტაბში!..

— ერთი მთვრალი გერმანელი დავატყვევე, ლორივით ეგდო და ხვრინავდა, — იგონებს ოქროპირი (სოფელში რომ ოქრო კაცს ეძახიან), თან მახლდა ქართველი, ზუგდიდელი კვარაცხელია. სანამ ტყვეს შტაბში მივიყვანდით, კვარაცხელიას ვუთხარი, მოდი, გამოფინოვება ვაცალოთ-მეთქი!

— წაიყვანოთ ახლავე, თუ ძმა ხარ, თორემ მაგი ისეთი მამაძაღლია, „პანშელიაზე“ გამოყვანასაც მოგვთხოვს და საიდან მოვუტანო ლუდი და ვობლა მე?! — მითხრა კვარაცხელიამ. უცებ გერმანელს გამოეღვიძა, თვალეი გაახილა, სულ დაავიწყდა ხელ-ფეხშეკრული რომ იყო და შეგვძახა.

— ჰენდე სოს!
— სოს! — გაეცინა კვარაცხელიას, — ჩვენ ავაწვიეთ ხელები და აქუთ გვეუბნები, ჰენდე სოსო?!

მიხაკოს განკი

საქვეყნოდ გახმაურებულია მახარაძის რაიონის სოფელ ნატანებისა და შრომის კოლმეურნეობების თავმჯდომარეების ვივი წითლიძისა და მიხაკო ორაგველიძის მეგობრობისა და შეჯიბრების ამბები. ისიც ყველამ იცის, მიხაკო ორაგველიძემ კოლმეურნეობის დანაშაუგიდან რომ სატანკო კოლონა „საქართველოს კოლმეურნეს“ ხუთი ვაგონი საჩუქარი და მილიონი მანეთი თანხა გაუგზავნა ტანკების გასაკეთებლად, ომის შემდეგ კი შრომელების თავმჯდომარემ ერთი ტანკი დაიბრუნა და სოფლის ცენტრში დადგა, თან ქვეყნის ლულა ნატანებისკენ შეაბრუნა.

ეს ლულა იმიტომ შევებრუნეთ ნატანებისკენ, რომ იქნებ ცოტათი ჩვენი შეეშინდეთ ნატანებებს და გარდამავალი წითელი დროშა არ წავგართვანო! — უხუმრია თურმე მიხაკოს. ვივი წითლიძეს კი ასე შემოუთვლია შრომელებისთვის: თქვე გლახებო, მაგი ტანკი რომ კარგი ყოფილიყო, ჯარიდან მიხაკოს გამოუგზავნიდნენო?!

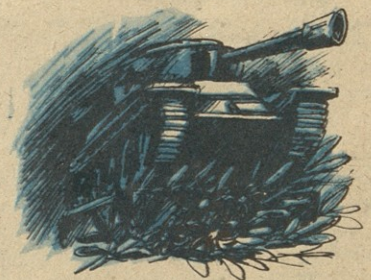
ტანკი კი დღესაც დგას სოფელ შრომის ცენტრში, საბრძოლო დიდების მემორიალთან, და იქაურებმა მას „მიხაკოს ტანკი“ შეარქვეს!..

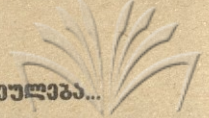
— იმდენი წერილი საკუთარი შვილისა და ნათესავებისაგან არ მიმიღია რამდენიც ფრონტული ჯარისკაცებისაგან მაქვს მიღებული, — იგონებს მიხაკო ორაგველიძე, — ბევრი მათგანი დღესაც ჩვენს კოლმეურნეობაში მუშაობს და ახლაც სჯობნიან ახალგაზრდებს. ილია კვაჭანტირაძის, დანიელ ყუბუხიძის, კარლო მჟავანაძის, კვიროსი ქაღვიშვილის, ვენატე მორგოშაის, ივსისხი ყალიჩავას ანგარიშზეა ასობით საბრძოლო წარმატება. სწორედ ამისთანა ბიჭებმა მოიგეს ომი და მათი წყალობით დღესაც ვიგებთ სხვა კოლმეურნეობებთან სოცშეჯიბრებას!

ილია კვაჭანტირაძე 1945 წლის გამარჯვების პარადის მონაწილეა და ჩვენი ყველა გამარჯვების მონაწილედ.

არც ქალები გვყავს მათზე ნაკლები: ომის ქარცეხილი და უბედურება გამოიარეს ციცილო მალაშონიამ, თამარ გელაშვილმა, გუგული ვაჩიშვილმა, ქეთევან სომერიკმა, თინა სომერიკმა და, შინ რომ დაბრუნდნენ, ბევრ მამაკაცსაც აჯობეს შრომაში, საზოგადოებრივ საქმიანობაში!..

ასე რომ, ომის დროსაც დიდი შრომა გასწია სოფელ-მა შრომაში!

გერმანული სიზუსტა

— 'ვაიფე, კურტ? საბრალო ოტომ თავი იმ სოფელში დატოვა, საიდანაც ჩვენ გამოვოქცეთ!

— ეტყობა, ზუსტად შეუსრულე-ბია ბატონ ობერ-ლეიტენანტის ბრძანება: უკან დახვევის დროს ზედ-მეტი ბარგი ადგილზე დატოვო!

საბრალო ვეზაფინეოვა

— ჯარისკაცო დრაპენ, როგორ მიესალმები ლეიტენანტს?

— თუ გერმანელია, ერთ ხელს ავწევ, თუ რუსი — ორივეს!

თითოფოსასურება

— წინასწარ რატომ ითხრი სა-მარეს, ფრანც?! წითლები ჯერ ხომ შორს არიან ჩვენგან?! — წესად მაქვს: არასოდეს არ გადავდო მეორე დღისათვის ის, რისი გაკეთებაც დღეს შემიძლია!

წასვლის მიხედვით

— რატომ გარბიან თქვენი ჯა-რისკაცები შეუჩერებლად, ბატო-ნო ობერლეიტენანტო?!

— ისინი წესდების მიხედვით მოქმედებენ, ბატონო მაიორო: ეშინიათ, არ ჩამორჩნენ და შტაბ-თან კავშირი არ გაწყვიტონ!

ოჯახური ტრადიცია

რუსმა ოფიცერმა ჰკითხა ხარ-კოვთან შეპყრობილ გერმანელ ტყვეს:

— რამ გაიძულათ, დაგვანებო-დით?

— მემკვიდრეობითობამ!

— როგორ თუ მემკვიდრეობი-თობამ?!

— მამაჩემიც ტყვედ დაგვანებდათ ხარკოვთან, 1918 წელს!..

გადალი განზრახვა

გერმანელი ოფიცერი: — რა განზრახვამ გაიძულათ, რომ მო-ხალისედ ჩაეწერეთ გერმანიის არმიას?

მოსალისე: — უარი რომ მეთქვა. უეჭველად დამხვრეტდნენ! ახლა კი შეიძლება იმის საშუალება მომიყვას, რომ ტყვედ ჩავვარდე!

უცხოური იუპორი

პასუხი სალაშხა

საბჭოთა ბომბდამშენის ბერ-ლინზე თავდასხმის შემდეგ შულ-ცი შეხვდა მიულერს, რომელსაც თავი დოლბანდით ჰქონდა შეხ-ვეული.

— რა დაგემართათ?! — შესძახა შულცმა, — თქვენც საპაერო თავ-დასხმის მსხვერპლი გახდით?!

— არა, მე მხოლოდ დაბომბვის დროს დაშავებულ ნაცნობს შევ-ხვდი!..

— მერე?! — ისეთი არაფერი!.. მივესალმე, ჰაილ, ჰიტლერ-მეთქი!

ელასტიკური ცნობები

ფაშისტური რადიო იტყობინე-ბოდა: რუსები უკანასკნელ ბრძო-ლებში იმდენად დაუსუსტდნენ, რომ არ ძალუძთ, გაქცეულ გერმანელ-თა ნაწილებს დაეწიონო!..

მესაფლავე

ვარშავის ქუჩაში ვიღაც კაცი მიაბიჯებდა და თავისთვის ბუტბუ-ტებდა:

— ფაშისტებისათვის სიამოვნე-ბით ვიმუშავებდი დღეღამე უფა-სოდ!

მის ლაპარაკს ყური მოჰკრა გერმანელმა პოლიციელმა და ჰკითხა:

— რატომ იმუშავებდი ჩვენთვის უფასოდ, ისიც დღეღამე?! ვინა ხარ?!

— მესაფლავე!

ოქაპირაბულ მხარაში

— შეხედე, როგორ დაღონებულია პანს შრეკერი!

— დაღონებული იქნება, აბა, რა? ბრძანება მოვიდა: გერმანე-ლთა გარნიზონის ნახევარი რუ-სეთში უნდა გაიგზავნოსო, მთელი გარნიზონიდან კი მარტო ეგლა დარჩა.

— შუაზე გაჭრა მოუწყეს საბ-რალს — სინანულით თქვა თანა-მოსაუბრემ.

შეფასება

— ბატონო გენერალო, საბჭოთა გვარდიელებთან შეტაკების შემ-დეგ ჩემს პოლკს შევსება სჭირდე-ბა!

— რამდენი გინდა? — მთელი პოლკი, ბატონო გე-ნერალო!

აორთქლება

— არ იცი, პანს, ჩვენი მეზო-ბელი დივიზია რა იქნა?

— გუშინ გაგზავნეს ჩვენი მე-ზობელი ასეულის შესავსებად!

მოღალატე

ხედავ, ფრიც, რა მოღალატე ყოფილა ჩვენი ობერ-ლეიტენან-ტი! ჩვენ გვიყვიროდა, წინ გავ-წიოთო და თვითონ კი აფეთქე-ბის დროს ჰაერში აფრინდა!..

გამოსდილავის გაზიარება

როდესაც პარიზი აიღო, ჰიტლე-რი ნაპოლეონის საფლავთან მი-ვიდა.

— ვინ მირღვევს მყუდროებას?! — გაისმა ყრუ ხმა ქვის სარკოფა-გიდან.

— მე, ადოლფ ჰიტლერი, დღეს ევროპის, ხოლო ხვალ მსოფლიოს მპყრობელი!

— რუსები თუ დაამარცხე?

— ეგ წვრილმანია! — ხელი ჩაი-ქნია ყოყოჩა დამპყრობელმა, — ერთი-ორი და მორჩა..

— მეც ეგრე ვამბობდი, — მოი-სმა მშვიდი ხმა სამარვიდან, — სჯობს ახლავე გვერდით მომიწვი!

გენერალმა... არაფერი ვაქვთ, ბატონო მიწისტ-რო! რუსებმა კვლავ დიდძალი რა-დენობით იგდეს ხელთ ჩვენი ტან-კები და ქვემეხები, მერე კი ამ ჩვენი იარაღით ჩვენივე ბატალი-ონები გაანადგურეს!..

გებელსი: — ჩინებულა! ასეც დავწერთ: „გერმანული იარაღის ახალი გამარჯვება“.

გვაპლის მოხსენება

— ჩვენ გვაქვს ახალი იარაღი! როგორც კი ავამოქმედებთ მას, ომს მაშინვე მოვლება ბოლო!

— ასეთი რა იარაღია?! — ჰკი-თხა მოხსენების შემდეგ ერთმა ახლობელმა.

— თეთრი ბაირაღი!

სიტყვა და საქმე

— ჩვენი მაიორი, ფონ კრიკენი, ამბობდა: მურმანსკის ალბა აფვი-ლია, მხოლოდ ხელების გაჭიმვაა საჭირო!

— ახლა სად არის ის თქვენი მაიორი?

— ფეხები გაჭიმა!..

დააქვება

— ფიურერი შეგვიბრდა, საალ-დგომოდ თითო ნაჭერ ღორის შაშხს მოვცემთო!

— იმან რა იცის, საიქიოში რით იკვებებიან?!

შედავათი

— კარლმა მანინგ შესძლო საბ-ჭოთა სნაიპერის ტყვიას გაქცეო-და!..

— როგორ მოახერხა?!

— სრულიად უბრალოდ: ნაღმზე აფეთქდა!..

გაზეთ „ნოვს ლეპენიდან“ თარგმნა ფოთა ამირანაშვილმა

* * *

ვიამბობ ჩემსას
ამ მოთხრობით ცხოვრებას ბედკრულს,
ოცნების მსხვერველს:
სანგრეში ვდებას,
თოვლებს, წვიმებს, ულუფას მხედრულს,
ფრონტებზე თრევას.

ცხრაშეტი წლისას
ომში მიკრეს თავი და ვყვები, —
არა სისხლის, ოფლისას ფეშხუმს;
რაც მე გზა ვლევს,
არ ულესავს იმდენი გზები
ალექსეი მაქსიმოვიჩ პეშკოვს.

შენ არ გეგონოს,
იყო მარტო სისხლის ტბორები —
ქვეყანა ომის!
სასუობა
ერთდაგვარი ისიც ცხოვრების —
ტანჯვის და შრომის.

რაც მიწა ვხან და
ვაფხვიერე სწრაფად და ცქაფად,
ანუ რაც მე სანგრები ვჭერი,
ის არ უქნია
გლესს, პაპაჩემ ფირანას, ალბათ, —
ექნას, ძმაო,
ნაკლებად მჯერა!

და, კიდევ, ომი
ჩვეულებრივ ცხოვრებას რით ჰგავს,
ვეტერანი ამასაც გვეტყვის:
ხასიათები
ათასგვარი წინ ლანგრით გვიდგას —
გასარჩევად შავის და თეთრის.

შესვდები ომში
თავგანწირულ ვაჟკაცს და რაინდს,
შესვდები — პადლეცს...
(შემოსულია
ეს „პადლეცი“ ქართულში მაინც —
შეიძლებოდა გვეხმარა ადრეც!...)

კლიუჩევიასთან
გააფთრებით მტერი გეზომბავდა,
შევცურეთ წყალში...
ოჰ, მაილენსკი —
ჩვენი მამა, ჩვენი კომბატი
კაცური კაცი!

ვყლაპეთ და ვყლაპეთ
ბიჭბუჭებმა ყუბანის წყალი,
ზვიროს ჭრიდა ბუჭით,
გადასარჩენად
(ჩვენ ცურავზე ვიყავით მწყრალი)
ჩვენს კომბატს შევრჩით.

მან ერთხელ უთხრა
ზემდეგ ჩვენსას თავგასიებულს,
კრივენკოს გვარად:
„მოეყარ ფრონტილად,

ხან. ბ. ლეზანიძის

„ნიანგი“, 1945 წ., № 1-2

მითქვამს შენთვის, კავკასიელებს!
ვირი ხარო!“ — დასძინა მწყრალად.

კრივენკოს — რეგვენს
და ძაღლთაპირს ბღვერით ვზვერავდით—
მოგვეკლა, გვსურდა ...
მიყვარდა ჩინი
კაპიტნის და ლეიტენანტის,
ზემდეგის — მძულდა...

ასე და ასე!
იყო სისხლი და იყო ოფლი,
არ იყო — ღმერთი;

ჩვენ ამნაირად
(მოგონება კისრამდე გვეყოფნის!)
ვიყნოსეთ დენთი.

შენ ნუ მოგასწროს,
ნუ მოგასწროს ცხოვრებას მხედრულს,
ოცნების მსხვერველს,
სანგრეში ვდებას,
თოვლებს, წვიმებს, ულუფას ბედკრულს,
ფრონტებზე თრევას!

საბრძოლო მუხრანში
მურმანი „ნიანი“ №9-10
(1692) მაისი, გამოდის
1923 წლის ივნისიდან.

მთავარი რედაქტორი
ზაშრ ზოლქვაძე

სარედაქციო კოლეგია:

ავთანდილ ადვიშვილი
(პასუხისმგებელი მდივანი),
ბაბუა ამირეჯიბი, ნოზლი
ბართიაჟი, ზორის გურგუ-
ლია, რევაზ თვარაძე, ჯე-
მალ ლოლუა, ნოდარ მალა-
ზონია (მხატვარ-რედაქტო-
რი), ალექსანდრე სამსონია,
ხევან სინარულიძე (მთავარი
რედაქტორის მოადგილე),
ჯანსუღ ჩარკვიანი, თამაზ
წივწივაძე, ნაფი ჯუსოთი.

ტექნიკური რედაქტორი
მიხეილ კუნალაშვილი

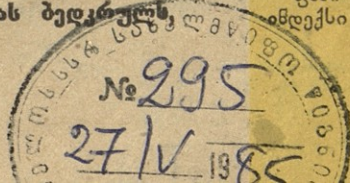
გადაცემა ისაწყობად 9. 04.
85 წ. ხელმოწერილია დასა-
ბეჭდად 22. 05. 85 წ. ქე-
ლალის ზომა 60X90/8
ფიზიკური ნაბეჭდი ფურცე-
ლი 1,25, სააღრიცხვო-საგა-
მომცემლო თაბახი 3,8, სა-
ქართველოს კბ ცკ-ის გა-
მომცემლობა, ლენინის, 14.
შეკვეთა №871 შე 00030
ტირაჟი 143.000 ყურნალი
გამოდის თვეში ორჯერ.
რედაქციაში შემოსული მა-
სალები ავტორებს არ უბ-
რუნდებათ.

ჩვენი მისამართი: 880008.
თბილისი-8, რუსთაველის
ბროსბექტი № 42.

ტელეფონები: მთავარი
რედაქტორის — 99-55-54,
მთ. რედ. მოადგილის —
93-19-42, პ/მგ მდივნის —
93-10-78, მხატვარ-რედაქ-
ტორის — 99-02-38, გან-
ყოფილებათა გამგეების —
93-49-32, რედაქტორ-ლიტ-
მუშაკების — 99-02-38,
მდივან — მემანქანის —
99-76-69.

სატირიკო - юмористиче-
ский журнал «НИАН-
ГИ» (На грузинском
языке) Тбилиси, пр. Ру-
ставели № 42. Изда-
тельство ЦК КП Грузии,
типография издательства
ЦК КП Грузии, Тбили-
си, улица Ленина № 14.

ფასი 40 კაპიკი
მხდექსი 76137

ნეოფაშისტები ორმოც უხდიან თავიანთ წინამძღვრებს!

КОНТРОЛЬНЫЕ
СЛУЖБЫ